

Školící příručka

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	2
	Celkem:	44

OBSAH

1	ÚVOD.....	3
2	ZÁKONÍK PRÁCE	4
2.1	Základní povinnosti zaměstnavatele	4
2.2	Základní povinnosti zaměstnance	5
3	BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI.....	6
3.1	Analýza rizik a opatření k jejich odstranění	6
3.2	Dokumentace o rizicích při spolupráci více firem	10
3.3	Školení zaměstnanců.....	11
3.4	Pracovnělékařské služby	13
3.5	Kategorizace prací	20
3.6	Práce zakázané ženám a mladistvým.....	23
3.7	Osobní ochranné pracovní prostředky	24
3.8	Mimořádné události a pracovní úrazy.....	27
3.9	Elektrické spotřebiče.....	32
3.10	Skladování a manipulace s břemeny, regály.....	33
3.11	Schůdky, žebříky.....	35
3.12	Hořlavé kapaliny, chemické látky.....	36
4	BEZPEČNOSTNÍ ZNAČENÍ.....	39
5	TECHNICKÁ A TECHNOLOGICKÁ ZAŘÍZENÍ.....	41
6	KONTROLNÍ ČINNOST NA PRACOVIŠTÍCH	42
6.1	Roční prověrky BOZP	43
6.2	Záznam o kontrole	43
7	ZÁVĚR.....	44

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	3
	Celkem:	44

1 ÚVOD

Každý statutární zástupce společnosti či majitel firmy má odpovědnost za dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to na základě požadavků:

- **zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů** a souvisejících předpisů v platném znění.

Právní a ostatní předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci jsou předpisy na ochranu života a zdraví, předpisy hygienické a protiepidemické, technické předpisy, technické dokumenty a technické normy, stavební předpisy, dopravní předpisy, předpisy o požární ochraně a předpisy o zacházení s hořlavinami, výbušninami, zbraněmi, radioaktivními látkami, chemickými látkami a chemickými přípravky a jinými látkami škodlivými zdraví, pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví. Tyto předpisy předepisují povinnost zpracovat a vést potřebnou dokumentaci o školeních, zkouškách, kontrolách, revizích, lékařských prohlídkách a další evidenci.

Zdálo by se, že při obchodní činnosti a v administrativě žádná rizika neexistují, že se jedná o práci bezpečnou a bez možnosti vzniku pracovních úrazů. Vedle nových nebezpečí, vznikajících v současné době v souvislosti s běžným používáním elektrických spotřebičů a zařízení (PC, rychlovarných konvic, překapávačů, mikrovlnných trub, ručního nářadí apod.), přetrvávají nebezpečí stará, známá a přesto stále podceňovaná, tj. nebezpečí pádů, zakopnutí, upadnutí, udeření se o vystupující hrany, ale i zranění způsobená nůžkami, sešíváčkami, při manipulaci se šanony, nebezpečí při skladování a manipulaci s materiálem a břemeny apod.

Vhodným řešením je zpracovat dokument – organizační směrnici, ve které budou stanoveny organizační požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požadavky na zabezpečení požární ochrany ve společnosti. Jinými slovy zde budou stanoveny povinnosti, odpovědnosti, bezpečnostní požadavky a zákazy týkající se všech oblastí ve vztahu k BOZP a PO.

Na tuto základní organizační směrnici pak mohou navazovat další směrnice nebo pokyny týkající se jednotlivých konkrétních činností, např. systém řízení a prevence rizik, havarijný plán pro zdolávání mimořádných událostí, traumatologický plán, školení zaměstnanců, kategorizace prací a pracovišť, místní provozní řád skladů a mnoho dalších.

Následující text seznamuje se základními povinnostmi zaměstnavatele i zaměstnanců podle jednotlivých oblastí.

Použité zkratky:

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
PO	Požární ochrana
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OS	Organizační směrnice

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	4
	Celkem:	44

2 ZÁKONÍK PRÁCE

2.1 ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ZAMĚSTNAVATELE

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce a plnit povinnosti na úseku požární ochrany.

Povinnost zaměstnavatele zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci se vztahuje na všechny zaměstnance a jiné osoby, které se s jeho vědomím zdržují na jeho pracovištích.

V oblasti BOZP je zaměstnavatel povinen:

- vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací BOZP a přijímáním opatření k předcházení rizikům, přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek,
- zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na kterém je práce vykonávána (tento požadavek se týká také zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou, mladistvých zaměstnanců a dalších osob v obdobném pracovním vztahu), dále soustavně vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- seznámit zaměstnance se zpracovanými vnitřními předpisy a pokyny v oblasti BOZP a provozními řády jednotlivých pracovišť,
- přijímat opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí,
- zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců, zajistit jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti,
- zajistit zaměstnancům poskytnutí první pomoci, tzn. vybavit pracoviště potřebným počtem lékárníček, umístit je na volně přístupném, suchém a čistém místě, stanovit vybavení lékárníčky a určit osoby odpovědné za lékárníčky,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti,
- informovat těhotné zaměstnankyně o expozici rizikovým faktorům poškozujícím plod v těle matky (jestliže při práci přichází v úvahu), těhotné zaměstnankyně, zaměstnankyně, které kojí, a zaměstnankyně-matky do konce devátého měsíce po porodu seznámit s riziky a jejich možnými účinky na těhotenství, kojení nebo na jejich zdraví a učinit potřebná opatření, včetně opatření, která se týkají snížení rizika psychické a fyzické únavy a jiných druhů psychické a fyzické zátěže spojené s vykonávanou prací, a to po celou dobu, kdy je to nutné k ochraně jejich bezpečnosti či zdraví dítěte, přizpůsobovat na pracovišti prostory pro jejich odpočinek,
- umožnit zaměstnanci nahlížet do evidence, která je o něm vedena v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- nepoužívat takového způsobu odměňování prací, při kterém jsou zaměstnanci vystaveni zvýšenému nebezpečí újmy na zdraví a jehož použití by vedlo při zvyšování pracovních výsledků k ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců,
- zajistit dodržování zákazu kouření na pracovištích stanoveného zvláštními právními předpisy,
- pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav a pracovních prostředků, zařízení a vybavení pracovišť a zjištěné nedostatky odstraňovat,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	5
	Celkem:	44

- hradit náklady spojené se zajišťováním BOZP, tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance,
- plnit další zde neuvedené povinnosti na základě požadavků zákoníku práce v platném znění.

2.2 ZÁKLADNÍ POVINNOSTI ZAMĚSTNANCE

Každý zaměstnanec je povinen dodržovat veškeré předpisy vztahující se k vykonávané práci, které jsou stanoveny pracovními postupy a předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a dále předpisy vztahujícími se k zajištění požární ochrany.

Zaměstnanec má právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, na informace o rizicích jeho práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením.

Zaměstnanec je oprávněn odmítnout výkon práce, o níž má důvodně za to, že bezprostředně a závažným způsobem ohrožuje jeho život nebo zdraví, popřípadě život nebo zdraví jiných osob. Takové odmítnutí není možné posuzovat jako nesplnění povinnosti zaměstnance.

V oblasti BOZP je zaměstnanec (osoba v obdobném pracovně právním vztahu) povinen:

- dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci,
- dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl řádně seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele,
- dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat stanovené pracovní prostředky a pomůcky, dopravní prostředky a ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu, řídit se návodem výrobce daného přístroje, zařízení apod.,
- oznamovat svému nadřízenému zaměstnanci nedostatky a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich zamezení,
- s ohledem na druh jím vykonávané práce se podle svých možností podílet na odstraňování nedostatků zjištěných při kontrolách orgánů, kterým přísluší výkon kontroly podle zvláštních právních předpisů,
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz či poranění, příp. zavolat lékařskou službu,
- podrobit se na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek.

Zakázané činnosti zaměstnanců a osob v obdobném pracovně právním vztahu:

- vědomé bezdůvodné přivolání jednotky požární ochrany, zneužití linky tísňového volání,
- provádění prací, které mohou vést ke vzniku úrazů, požárů nebo havarijních stavů, pokud nemá požadovanou odbornou způsobilost, zejména opravy nebo neodborné zásady na elektrických a tepelných spotřebičích a zařízeních,
- používání poškozených spotřebičů, zařízení a strojů, instalování a používání elektrických a tepelných zařízení a spotřebičů, které nejsou schváleny zaměstnavatelem,
- používání nefunkčních nebo poškozených osobních ochranných pracovních prostředků,
- požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek na pracovištích a v pracovní době i mimo tato pracoviště,
- kouření na pracovištích a v jiných prostorách, kde jsou účinkům kouření vystaveni také nekuřáci, příp. v prostorách, kde je kouření zakázáno,
- poškozování, zneužívání nebo jiné znemožnění použití hasicích přístrojů, hydrantů a požárně bezpečnostních zařízení, a hlavních uzávěrů a vypínačů (elektrina, voda, plyn), např. ukládáním materiálu před těmito zařízeními, zastavením nábytkem apod.
- vypalování porostů.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	6
	Celkem:	44

3 BEZPEČNOST A OCHRANA ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

3.1 ANALÝZA RIZIK A OPATŘENÍ K JEJICH ODSTRANĚNÍ

Riziko je „kombinace pravděpodobnosti a rozsahu možného zranění nebo poškození zdraví zaměstnance, vystaveného v pracovním procesu jednomu nebo více potencionálním zdrojům pracovních úrazů nebo ohrožení zdraví zaměstnance“. Mezi základní rizika ve firmě patří všechny zdroje úrazů, průmyslové škodliviny, nadměrné fyzické zatížení, hluk, záření, elektrická energie.

Prevence rizik zahrnuje veškerá ustanovení nebo opatření, která jsou zavedena nebo se plánují na všech stupních činnosti podniku k prevenci nebo snížení rizik. Proces, jehož cílem je optimalizace rizika, se nazývá hodnocení a řízení rizik. První část tohoto procesu, která se zabývá identifikací, hodnocením a srovnáním rizik, přináší podklady pro druhou část procesu, ve které jsou přijímána opatření pro jejich snížení na minimální míru. Nelze-li rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je vyhodnotit a přijmout opatření k jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno.

Zaměstnavatel je povinen:

- vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům, tzn. zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví,
- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje, vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění,
- vyhodnotit rizika, která není možné odstranit a přijmout opatření k omezení jejich působení tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno,
- doplnit a přezkoumat rizika zejména:
 - při zásadních změnách technologie, změnách vstupů či výstupů,
 - při změně právních předpisů, technických norem, technických a řídicích dokumentů,
 - na základě zjištění auditů a všech druhů kontrol,
 - na základě výsledku přezkoumání systému BOZP vedením společnosti,
 - na základě vyhodnocení důsledků havárie, mimořádného stavu, těžkého či smrtelného pracovního úrazu nebo provedené analýzy v oblasti rizik.
- vést dokumentaci o vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních.

Poznámka: Identifikace a hodnocení rizik tvoří nedílnou součást zabezpečování oblasti BOZP v rámci budovaného systému řízení. Proto je bezpodmínečně nutné provádět ji a aktualizovat v pravidelných intervalech, které stanoví zaměstnavatel.

Při identifikaci nebezpečí na pracovišti je nutno brát v úvahu:

- situaci nebo události, příp. kombinaci okolností, které by mohly být příčinou úrazu nebo onemocnění,
- charakter potenciálního úrazu nebo onemocnění, odpovídající příslušné činnosti, výrobku nebo službě,
- dřívější úrazy, nehody a onemocnění.
- způsob, jakým je práce organizována, řízena a vykonávána, jakož i veškerým změnám těchto podmínek,
- uspořádání pracoviště, charakter pracovních procesů, materiálů, strojů a zařízení,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	7
	Celkem:	44

- výrobu, instalaci a uvádění do provozu, jakož i manipulaci a likvidaci (materiálů, pracovišť, strojů a zařízení),
- nákup zboží a služeb,
- uzavírání kontraktů na dodávky a subdodávky strojů, zařízení, služeb a prací, včetně specifikace kontraktů a závazkových vztahů vůči dodavatelům,
- kontrolu, údržbu, zkoušení, opravy a výměny (strojů a zařízení).

Poznámka: Je nutno zhodnotit veškerá rizika, která jsou spojena s každým identifikovaným nebezpečím a na základě stanovené míry rizika určit priority opatření k omezení rizika. Identifikaci nebezpečí, hodnocení rizika a postupy omezování rizika je třeba podrobovat dokumentovanému hodnocení jejich efektivnosti a v případě nutnosti je upravovat.

Při provádění analýzy rizik je potřeba zjistit a zhodnotit:

- jaká konkrétní rizika se na pracovišti vyskytují (vyplývají z nebezpečí, které pracovníkům hrozí vzhledem k používaným strojům a zařízením a vzhledem k prostoru, v němž pracují),
- charakter výskytu zjištěných rizik:
 - vyjadřující působení rizika vzhledem k času, tzn. jak často se zjištěné riziko v daném případě vyskytuje (např. trvale, po dobu manipulace, mimořádně apod.),
 - vyjadřující působení rizika vzhledem k prováděné činnosti (např. při provozu, údržbě, opravě apod.),
- zdroj rizika, upřesňující co nejvíce jeho bližší určení (např. mechanické části, nástroje, el. proud, nerovná podlaha apod.),
- příčinu rizika, vyjadřující např. vzniklý nebezpečný stav nebo nebezpečné působení zdroje rizika (např. práce s neizolovaným náradím, odstranění ochranného zařízení, apod.),
- nebezpečí, které pracovníkům vystaveným rizikům ohrožení jejich života a zdraví hrozí (např. úraz elektrickým proudem, zakopnutí, uklouznutí, pořezání, opaření, popálení, vtažení do nebezpečného prostoru stroje apod.).

Mezi nejčastější rizika patří zejména:

- neodborná, nedbalá obsluha
- nerespektování vydaných zákazů
- úraz elektrickým proudem
- poranění nástrojem
- pád břemene
- špatná viditelnost, nepořádek na pracovišti
- pád z výšky nebo do hloubky
- neprovádění předepsaných kontrol, revizí, údržby, oprav
- používání poškozeného stroje, přístroje nebo zařízení
- používání stroje, přístroje nebo zařízení s chybějícím ochranným zařízením, krytem
- zakopnutí, uklouznutí, pád
- nepoužívání předepsaných OOPP
- vznik požáru, výbuchu

Příklad analýzy rizik v administrativní činnosti:

Nebezpečí	Kdo a čím je ohrožen	Opatření ke snížení nebezpečí
Poškození zdraví	Zaměstnanci v kancelářích ohroženi dlouhodobým působením nevhodných ergonomických podmínek na pracovišti.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Na pracovišti zajistit pro zaměstnance dostatek pracovního místa, správnou výšku pracovního stolu, vhodnou pracovní židli, dostatek pracovní plochy aj.
Poškození zdraví	Zaměstnanci pracující u zobrazovacích jednotek ohroženi: <ul style="list-style-type: none"> - poruchou zraku v důsledku jeho dlouhodobého namáhání za nepříznivých optických podmínek, - bolestí krčních a zádočných svalů. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zobrazovací jednotku umístit tak, aby se okna místnosti, jako zdroj světla, nenacházely za monitorem, ani proti němu. ▪ Okna místnosti vybavit regulovatelnými žaluziemi nebo závěsy. ▪ Osvětlení monitoru upravit tak, aby obrazovka neodrážela žádné reflexy. ▪ Monitor umístit, dle jeho velikosti, ve vzdálenosti cca 60 cm od očí. ▪ Monitor umístit tak, aby se jeho střed nacházel ve zrakové ose. ▪ Pracoviště vybavit otáčivými, výškově nastavitelnými křesly se sklopnou zádočnou opěrou. ▪ Práci se zobrazovací jednotkou přerušovat bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách nepřetržité práce.
Zasažení elektrickým proudem	Zaměstnanci pracující nebo nacházející se v budovách, ohroženi zraněním elektrickým proudem při dotyku s živými částmi elektrického zařízení v důsledku <ul style="list-style-type: none"> - neodborného zacházení s elektrickým zařízením, - špatného technického stavu elektrického zařízení, - provádění zakázané manipulace s el.zařízením. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zajistit, aby práci na elektrickém zařízení prováděli jen zaměstnanci s příslušnou elektrotechnickou kvalifikací. ▪ Soustavně kontrolovat technický stav elektrického zařízení, provádět pravidelné elektro revize, zjištěné závady odstranit. ▪ Neprovádět zakázanou manipulaci s elektrickým zařízením. ▪ Používat jen schválené a nepoškozené el. zařízení, povolení vyznačit tabulkou, včetně odpovědné osoby. ▪ Nepokládat el. kabely na místa, kde by mohlo dojít k jejich poškození, poškozené kabely ihned vyměnit.
Pád materiálu, břemene, předmětů	Zaměstnanci provádějící ruční manipulaci se zbožím ohroženi neudržením břemene v důsledku <ul style="list-style-type: none"> - jeho nadlimitní hmotnosti, - jeho nevhodného tvaru - nepoužitím vhodných pomůcek pro jeho uchopení, - jeho nesoudržnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dodržovat povolenou hmotnost břemene. ▪ Vybavit pracoviště vhodnými pracovními pomůckami a tyto při práci používat. ▪ Provést školení zaměstnanců o správném způsobu manipulace s materiálem a břemeny.

Nebezpečí	Kdo a čím je ohrožen	Opatření ke snížení nebezpečí
Náraz na překážku	Zaměstnanci provádějící manipulaci s břemeny, ohrožení naražením: <ul style="list-style-type: none"> - na trvale nebo přechodně nevhodně umístěnou překážku, - na překážku v místech náhlého zúžení či snížení komunikace, - na nevhodně uspořádané vnitřní vybavení budovy, - na ostré hrany a rohy nábytku a zařízení - v důsledku nedostatečného osvětlení. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Komunikace udržovat trvale volné, nezastavěné. ▪ Dodržovat minimální stanovenou šířku komunikací, zajistit dostatečně široké a vysoké průchody a průjezdy. ▪ Trvalé překážky, zúžená a snížená místa, označit bezpečnostním označením. ▪ Materiál a předměty ukládat přehledně na určená místa. ▪ Neukládat materiál a předměty do míst v nichž je s ním pro nedostatek místa obtížná manipulace. ▪ Zajistit, aby zařízení a vnitřní vybavení budovy neomezovalo zaměstnance v jejich běžném pohybu po pracovišti. ▪ Komunikace a pracoviště dostatečně osvětlit.
Požár	Zaměstnanci nacházející se v místě požáru, ohrožení zbavení možnosti úniku z ohroženého prostoru a popálením ohněm.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Průběžně provádět kontrolu volnosti únikových cest, zajistit odstranění zjištěných závad. ▪ Únikové cesty z budovy udržovat stále volné, nezastavovat je žádným materiálem ani předměty. ▪ Provést školení o nebezpečí vzniku požáru, o požární ochraně. ▪ Na pracovištích vyvěsit čísla tísňového volání. ▪ Budovy vybavit předepsaným počtem a druhem hasicích přístrojů. ▪ Zajistit kontroly hasicích přístrojů 1x ročně u odborné firmy.

Bližší požadavky na způsob provádění analýzy rizik ve společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Systém řízení a prevence rizik, příp. v jiném dokumentu.

Zaměstnavatel stanoví zejména:

- **identifikovaná nebezpečí – rizika ve společnosti (analýza rizik),**
- **kdo a čím je ohrožen,**
- **opatření ke snížení nebezpečí,**
- **požadavky na vedení a ukládání potřebné dokumentace o hodnocení rizik,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	10
	Celkem:	44

3.2 DOKUMENTACE O RIZICÍCH PŘI SPOLUPRÁCI VÍCE FIREM

Zákoník práce, § 101 odst. 3 stanoví:

Plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci dvou a více zaměstnavatelů, jsou zaměstnavatelé povinni vzájemně se písemně informovat o rizicích a přijatých opatřeních k ochraně před jejich působením, která se týkají výkonu práce a pracoviště, a spolupracovat při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro všechny zaměstnance na pracovišti. Na základě písemné dohody zúčastněných zaměstnavatelů touto dohodou pověřený zaměstnavatel koordinuje provádění opatření k ochraně bezpečnosti a zdraví zaměstnanců a postupy k jejich zajištění.

Zaměstnavatel je povinen:

- zpracovat písemný dokument – přehled rizik při vykonávaných činnostech a stanovená opatření,
- zajistit, aby činnosti a práce zaměstnanců byly organizovány, koordinovány a prováděny tak, aby současně byli chráněni také zaměstnanci dalšího zaměstnavatele.

Vedoucí provozovny nebo určený pracovník je povinen (v případě spolupráce více firem):

- prokazatelně předat jinému zaměstnavateli, příp. jeho zástupci, písemný dokument o rizicích a přijatých opatřeních (tzn. jeden výtisk dokumentu s potvrzením o převzetí je nutno založit),
- prokazatelně převzít od jiného zaměstnavatele, příp. jeho zástupce, obdobný písemný dokument o rizicích a přijatých opatřeních, která vyplývají z činnosti jiné firmy,
- dostatečně a bez zbytečného odkladu informovat své podřízené zaměstnance o rizicích a přijatých opatřeních, které získal od jiných zaměstnavatelů.

Poznámka: Dlouhodobá spolupráce s jinými firmami:

- *prokazatelné předání a převzetí dokumentu o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné provádět centrálně pro celou společnost (určeným odpovědným pracovníkem), jednorázově (např. při podpisu smlouvy o spolupráci),*
- *převzaté dokumenty o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné ukládat na intranet společnosti NEBO na sdílený server (s tímto opatřením seznámit zaměstnance).*

Bližší požadavky a informace o rizicích a přijatých opatřeních je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – Přehled rizik při činnostech společnosti ... / v areálu společnosti ..., příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel stanoví zejména:

- **identifikovaná nebezpečí – rizika při spolupráci více zaměstnavatelů (analýza rizik),**
- **opatření ke snížení nebezpečí,**
- **kontaktní osoby, které je nutno informovat v případě mimořádné události.**

Dokument by měl dále obsahovat:

- **informace o předání a převzetí (jméno, datum, podpis zástupců obou firem),**
- **dohodu o koordinaci (firma pověřená koordinací opatření BOZP a PO, jméno pověřeného pracovníka – koordinátora).**

3.3 ŠKOLENÍ ZAMĚSTNANCŮ

Zaměstnavatel je povinen:

- zajistit zaměstnancům školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP a PO,
- zajistit řádné zpracování a ukládání záznamů o všech školeních (osnovy a prezenční listiny),
- vést prokazatelné doklady o seznámení příslušných zaměstnanců s návody výrobců strojů, přístrojů, zařízení, náradí, ochranných prostředků a s bezpečnostními listy používaných látek, se kterými přicházejí zaměstnanci do styku (např. čisticí prostředky, pohonné hmoty apod.).

Poznámka: Povinnost zajistit školení se týká také zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou, mladistvých zaměstnanců a dalších osob v obdobném pracovních-právním vztahu).

Zaměstnanec je povinen:

- zúčastnit se vstupního a opakovaného školení o BOZP a PO,
- podrobit se ověření znalostí.

(Neúčast na školení bez omluvy může být důvodem k rozvázání pracovního poměru!)

Poznámka: Obsah a četnost školení, způsob ověřování znalostí a vedení dokumentace o provedeném školení je povinen určit zaměstnavatel (§ 103 odst. 3 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů). Lhůta opakovaného školení se stanoví s ohledem na možná rizika, se kterými může zaměstnanec přijít na pracovišti do styku, a jejich závažnost.

Jak je to s odbornou způsobilostí ke školením bezpečnosti práce?

Jen málokdo si uvědomuje, jak výrazná změna v oblasti kvalifikace ke školením nastala účinností zákona č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

Mnoho vedoucích pracovníků se ptá, zda mohou provádět školení bezpečnosti práce. Odpovědi závisí na tom, zda:

- mohou prokázat, že mají k provádění školení potřebné znalosti (např. osvědčením od odborně způsobilé osoby),
- se jedná o organizaci do nebo nad 25 zaměstnanců.

Ve firmách s nejvýše 25 zaměstnanci postačí prokázání znalostí (§ 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 309/2006 Sb.).

Ve firmách s více než 25 zaměstnanci musí úkoly v prevenci rizik plnit osoba odborně způsobilá podle zákona č. 309/2006 Sb. Úkoly v prevenci rizik se rozumí také školení bezpečnosti práce.

Poznámka: Co jsou to úkoly v prevenci rizik definuje zákoník práce (§ 102 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.): „Prevencí rizik se rozumí všechna opatření vyplývající z právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a z opatření zaměstnavatele, která mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo minimalizovat působení neodstranitelných rizik.“ Je jisté, že školení je opatřením vyplývajícím z právních předpisů (§ 103 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb.).

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	12
	Celkem:	44

V mnoha případech se již stalo, že školení bylo orgány státního dozoru označeno jako neplatné z důvodu nesplnění podmínek předepsaných zákonem č. 309/2006 Sb. Jaké následky to může mít v případě závažného pracovního úrazu si ne všichni dokážou představit.

Poznámka: Ve firmách s více než 25 zaměstnanci může vstupní školení zaměstnanců provádět zaměstnavatel (nebo jím pověřený vedoucí zaměstnanec), který má potřebné znalosti, tzn. absolvoval školení vedoucích zaměstnanců. Opakovaná školení by pak měla provádět odborně způsobilá osoba v prevenci rizik, a to v předem stanovených termínech – s ohledem na možná rizika.

Co udělat?

- Zaměstnáváte-li 1-25 zaměstnanců: získejte pro sebe nebo zaměstnance osvědčení o školení a ověření znalostí od odborně způsobilé osoby.
- Zaměstnáváte-li nad 25 zaměstnanců: uzavřete smlouvu s odborně způsobilou osobou v prevenci rizik (paušální nebo s platbou jednotlivých úkolů) nebo takovou osobu zaměstnejte.

Jak je to se školením o požární ochraně?

Toto školení podle zákona o požární ochraně se provádí ve firmách, které provozují činnosti se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím. Zákon o požární ochraně také stanoví požadavky na odbornou způsobilost školitele a lhůty školení. U činností bez zvýšeného požárního nebezpečí postačí školení podle zákoníku práce, tzn. školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, mezi které patří také předpisy o požární ochraně.

Poznámka: Začlenění provozovaných činností ve společnosti do kategorie se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím musí provést odborně způsobilá osoba v požární ochraně, a to písemně.

Bližší požadavky na způsob provádění školení v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Školení zaměstnanců o BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Musí však být stanoveno:

- jaké druhy školení se ve společnosti provádějí,
- podrobné osnovy všech druhů školení,
- lhůty jednotlivých druhů školení (periody opakování),
- které osoby jsou povinny účastnit se školení,
- požadavky na oprávnění nebo odbornou způsobilost školitele,
- časový rozsah školení,
- způsob ověření znalostí,
- požadavky na vedení dokumentace o školení,
- odpovědnosti a pravomoci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	13
	Celkem:	44

3.4 PRACOVNĚLÉKAŘSKÉ SLUŽBY

Řada zaměstnavatelů se domnívá, že se o preventivní zdravotní péči již nemusí starat. Povinnosti zaměstnavatele, zaměstnanců a poskytovatelů pracovnělékařských služeb stanoví:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Pracovnělékařské služby jsou zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je:

- hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví,
- provádění pracovnělékařských prohlídek, které jsou preventivními prohlídkami a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci,
- poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací,
- školení v poskytování první pomoci,
- pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce (1x za rok, příp. 1x za 2 roky – jde-li o práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny v části II přílohy č. 2 k vyhlášce č. 79/2013 Sb., v platném znění, nebo jiným právním předpisem).

Poskytovatelem pracovnělékařských služeb je:

- poskytovatel v oboru všeobecné praktické lékařství, nebo
- poskytovatel v oboru pracovní lékařství.

Zaměstnavatel je povinen:

- sdělit zaměstnancům, který poskytovatel pracovnělékařských služeb jim poskytuje pracovnělékařské služby,
- sdělit zaměstnancům, jakým pracovnělékařským prohlídkám a vyšetřením souvisejícím s výkonem práce jsou povinni se podrobit, umožnit zaměstnancům podrobit se těmto očkovaním, prohlídkám a vyšetřením,
- nahradit zaměstnanci, který se podrobí pracovnělékařské prohlídce, vyšetření nebo očkování případnou ztrátu na výdělku, a to ve výši průměrného výdělku, popř. ve výši rozdílu mezi náhradou mzdy nebo platu nebo nemocenským a průměrným výdělkem,
- zajistit, aby každý zaměstnanec absolvoval:
 - vstupní prohlídku – před vznikem pracovního poměru, před převedením zaměstnance na jinou práci (viz dále v textu),
 - periodickou prohlídku – v průběhu pracovního poměru, ve stanovených lhůtách (viz dále v textu),
 - mimořádnou prohlídku – v případě potřeby (viz dále v textu),
 - výstupní prohlídku – při rozvázání pracovního poměru, v předepsaných případech (viz dále v textu),
 - následnou prohlídku – v předepsaných případech, u rizikových prací (viz dále v textu),
- postupovat při zařazování zaměstnanců k práci podle závěrů lékařských posudků o jejich zdravotní způsobilosti.

Zaměstnavatel má právo:

- vyslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci.

Zaměstnavatel může:

- pro výkon práce na svých pracovištích uzavřít písemnou smlouvu o poskytování pracovnělékařských služeb s více poskytovateli těchto služeb zejména, je-li to vzhledem k počtu zaměstnanců nebo umístění jednotlivých pracovišť účelné.

Zaměstnanec je povinen:

- podrobit se stanoveným pracovnělékařským prohlídkám, vyšetřením, příp. očkováním v určených lhůtách,
- podrobit se nařízeným pracovnělékařským službám,
- podrobit se určeným mimořádným lékařským prohlídkám,
- sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb na jeho žádost nebo z vlastního podnětu všechny jemu známé nebo podezřelé skutečnosti související s ochranou zdraví při práci.

Pracovnělékařské prohlídky a služby jsou prováděny u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu (tzv. „firemní lékař“), nebo u registrujícího poskytovatele zaměstnanec / uchazeče o zaměstnání (tzv. „vlastní lékař“, viz poznámka.

Poznámka: § 54 odst. 2 písm. b) zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

Zaměstnavatel pro výkon práce na svých pracovištích může, je-li o práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem (vyhláškou č. 79/2013 Sb., v platném znění) nebo jinými právními předpisy, zajišťovat provádění pracovnělékařských prohlídek, posuzování zdravotní způsobilosti k práci a vydávání lékařských posudků o zdravotní způsobilosti k práci na základě písemné žádosti u poskytovatele, který je registrujícím poskytovatelem zaměstnance nebo uchazeče o zaměstnání, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak (mladiství zaměstnanci musí být vždy vyšetřeni poskytovatelem pracovnělékařských služeb, viz zákoník práce). Ostatní součásti pracovnělékařských služeb zaměstnavatel zajišťuje, je-li to důvodné pro ochranu zdraví zaměstnanců, prostřednictvím poskytovatele pracovnělékařských služeb, se kterým pro zajištění konkrétní služby uzavře smlouvu.

LÉKAŘSKÝ POSUDEK

Podrobné informace stanoví § 42 a § 42a zákona č. 373/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Lékařský posudek o zdravotní způsobilosti nebo o zdravotním stavu vydává posuzující lékař, a to na základě zhodnocení:

- výsledků lékařské prohlídky a dalších potřebných odborných vyšetření,
- výpisu ze zdravotnické dokumentace vedené o posuzované osobě jejím registrujícím poskytovatelem v oboru všeobecné praktické lékařství (příp. v oboru praktické lékařství pro děti a dorost).

Výpis ze zdravotnické dokumentace lze pro posouzení zdravotního stavu nebo zdravotní způsobilosti posuzované osoby pro stejný účel nahradit potvrzením o tom, že nebyla od posledního vydání výpisu ze zdravotnické dokumentace zjištěna změna zdravotního stavu („potvrzení o nezměněném zdravotním stavu“), pokud:

- o výpis požádá stejný poskytovatel, který již dříve vydal lékařský posudek,
- nedojde od dříve vydaného výpisu ze zdravotnické dokumentace ke změně zdravotního stavu nebo zdravotní způsobilosti posuzované osoby.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	15
	Celkem:	44

Registrující poskytovatel (tzn. „vlastní lékař“) výpis, popřípadě potvrzení o nezměněném zdravotním stavu, vydá nejdéle do 10 pracovních dnů ode dne obdržení žádosti. Výpis nebo potvrzení lze použít pro posouzení zdravotní způsobilosti posuzované osoby v době nejdéle 90 dnů ode dne jeho vydání registrujícím poskytovatelem.

Typy pracovnělékařských prohlídek

VSTUPNÍ PROHLÍDKA

Vstupní prohlídka se provádí za účelem zajištění, aby k výkonu práce v podmínkách s předpokládanou zdravotní náročností nebyla zařazena osoba ucházející se o zaměstnání, jejíž zdravotní způsobilost neodpovídá zařazení k předpokládané práci.

Vstupní prohlídka se provádí kromě případů stanovených zákonem též před změnou druhu práce nebo před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance. Odlišnými podmínkami se rozumí navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden nebo jejich změna, popřípadě zařazení k výkonu rizikové práce.

Vstupní lékařská prohlídka se uskutečňuje u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu, nebo u registrujícího poskytovatele, ke kterému vyslal zaměstnavatel osobu ucházející se o zaměstnání (jde-li o práci zařazené do kategorie první a zároveň se nejedná o práci s rizikem ohrožení zdraví), nestanoví-li jiný právní předpis jinak.

Požadavky na posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání stanoví § 59 zákona o specifických zdravotních službách (zákon č. 373/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Poznámka: § 59 odst. 1 písm. b) zákona o specifických zdravotních službách:

Zaměstnavatel vstupní lékařskou prohlídku zajistí vždy před vznikem:

1. *pracovního poměru,*
2. *právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání zařazena k práci, která je podle zákona o ochraně veřejného zdraví prací rizikovou nebo je součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem podle § 60 nebo jinými právními předpisy; zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat též, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, nebo*
3. *vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu.*

Osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce podle bodu 1, 2 nebo 3.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	16
	Celkem:	44

Příklad: Na pracovištích jsou vykonávány pouze práce v kategorii 1.

Vstupní prohlídka – pracovní poměr:

- vstupní lékařská prohlídka se provádí vždy před vznikem pracovního poměru (tzn. před dnem nástupu do práce, nikoliv před podpisem smlouvy),
- vstupní prohlídka se provádí také před změnou druhu práce nebo před převedením zaměstnance na jinou práci, pokud jde o práci vykonávanou za odlišných podmínek, než ke kterým byla posouzena zdravotní způsobilost zaměstnance (odlišnými podmínkami se rozumí navýšení rizikových faktorů nejméně o jeden, a to bez ohledu na to, zda změna takových podmínek vede ke změně výsledné kategorie práce),
- osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce.

VSTUPNÍ prohlídky – dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr:

- vstupní prohlídky v případě uzavření dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti nejsou povinné, neboť na pracovištích nejsou vykonávány rizikové práce nebo práci s rizikem ohrožení zdraví,
- zaměstnavatel může vstupní prohlídku vyžadovat tehdy, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti.

PERIODICKÁ PROHLÍDKA

Periodická prohlídka se provádí za účelem zjištění včasné změny zdravotního stavu vzniklé v souvislosti se zdravotní náročností vykonávané práce nebo stárnutím organismu, kdy další výkon práce by mohl vést k poškození zdraví posuzovaného zaměstnance, nebo k poškození zdraví jiných osob.

PERIODICKÉ prohlídky – pracovní poměr:

- vykonávají se ve stanovených lhůtách – podle profesí, vykonávaných činností (dle kategorizace prací, rizika ohrožení zdraví, příp. jiného právního předpisu).

PERIODICKÉ prohlídky – dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr:

- jde-li o práce vykonávané na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, periodické prohlídky se neprovádějí; to neplatí, pokud:
 - je stejný druh práce vykonáván na základě těchto dohod opakovaně a součet dob, po které je práce opakovaně vykonávána, je delší než lhůta pro provedení periodické prohlídky, nebo
 - zaměstnavatel provádění těchto prohlídek vyžaduje.

Lhůty lékařských prohlídek stanoví vyhláška č. 79/2013 Sb., v platném znění, pokud orgán ochrany veřejného zdraví, jiný právní předpis nebo příloha č. 2 vyhlášky nestanoví lhůty kratší (např. rizikové faktory pracovních podmínek). Zpravidla se vychází z kategorizace prací, příp. je nutno lhůtu stanovit také podle toho, zda zaměstnanec vykonává činnosti „s rizikem ohrožení zdraví“. Dále lhůty stanoví zákoník práce nebo jiný právní předpis – podle toho, jakou profesi či činnost zaměstnanec vykonává.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	17
	Celkem:	44

Poznámka: Lhůty periodických prohlídek a seznam všech prací s „rizikem ohrožení zdraví“ stanoví vyhláška č. 79/2013 Sb., v platném znění. V následující tabulce je uvedeno několik nejčastějších případů.

Periodická prohlídka ROZ = riziko ohrožení zdraví	Upřesnění	Lhůta periodické prohlídky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii první	do 50 let	1x za 6 let
	nad 50 let	1x za 4 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii druhé	do 50 let	1x za 4 let
	nad 50 let	1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii druhé rizikové		1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii třetí		1x za 2 roky
Zaměstnanci vykonávající práci zařazenou podle zákona o ochraně veřejného zdraví v kategorii čtvrté		1x za rok
Mladiství zaměstnanci		1x za rok
(ROZ) Noční práce (od 22 do 6 h)		1x za 2 roky
(ROZ) Činnosti epidemiologicky závažné (dle zákona o ochraně veřejného zdraví)	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve zdravotnických zařízeních, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s klienty nebo pacienty	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce v zařízeních sociálních služeb a dalších zařízeních obdobného charakteru, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s klienty	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve školách a školských zařízeních podle školského zákona, s výjimkou prací v objektech, u kterých není obvyklý přímý kontakt s žáky <i>Pro práce ve školství, při kterých je její součástí hlasová zátěž, platí i položka „Hlasová zátěž“.</i>	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha tlakových nádob stabilních, obsluha kotlů s výkonem alespoň jednoho kotle 50 kW a větším	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Práce ve výškách a nad volnou hloubkou, pokud je jiným právním předpisem stanoveno použití osobních ochranných prostředků proti pádu	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha zdvihacích zařízení – jeřábník, vazač	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Obsluha a řízení motorových, elektrických a vysokozdvizných vozíků	do 50 let	1x za 4 roky
	nad 50 let	1x za 2 roky
(ROZ) Řízení motorových vozidel (řidiči služebních vozidel) – kategorie 1	do 50 let	1x za 6 let
	nad 50 let	1x za 4 roky
(ROZ) Řízení motorových vozidel (řidiči služebních vozidel) – kategorie 2	do 50 let	1x za 4 let
	nad 50 let	1x za 2 roky

Poznámka: Každý řidič (držitel řidičského oprávnění), bez ohledu na skutečnost, zda řídí vozidlo na pracovní či soukromé cestě, je povinen podle zákona o silničním provozu absolvovat lékařskou prohlídku nejdříve 6 měsíců před dovršením 65 a 68 let věku a nejpozději v den dovršení stanoveného věku, po dovršení 68 let pak každé 2 roky.

Dnem rozhodným pro stanovení termínu periodické prohlídky je:

- den vydání lékařského posudku na základě vstupní prohlídky, nebo
- den vydání lékařského posudku na základě mimořádné prohlídky (pokud byla při pracovnělékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti k práci v kratší době, než je lhůta pro provedení periodické prohlídky), nebo
- den vydání lékařského posudku na základě mimořádné prohlídky (pokud byl výkon práce přerušen z různých důvodů na dobu delší než 6 měsíců), nebo
- den vydání lékařského posudku na základě periodické prohlídky, pokud dosavadní lékařský posudek pozbyl platnosti, nebo
- den započetí výkonu práce stejného druhu poprvé sjednaného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr.

MIMOŘÁDNÁ PROHLÍDKA

Mimořádná prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu posuzovaného zaměstnance v případě důvodného předpokladu, že došlo ke ztrátě nebo změně zdravotní způsobilosti k práci nebo pokud dojde ke zvýšení míry rizika již dříve zohledněného rizikového faktoru pracovních podmínek.

Mimořádné prohlídky se provádějí, pokud:

- ji nařídil orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví nebo tak stanoví zákon upravující využívání jaderné energie a ionizujícího záření,
- to v daném období vyžaduje zdravotní náročnost konkrétních pracovních podmínek,
- došlo ke zhoršení pracovních podmínek ve smyslu zvýšení míry rizika u rizikového faktoru, k němuž již byla posuzována zdravotní způsobilost zaměstnance,
- bylo opakovaně zjištěno překročení limitní hodnoty ukazatelů biologického expozičního testu, popřípadě na základě závěrů jiných vyšetření prováděných za účelem sledování zátěže organismu působením rizikových faktorů pracovních podmínek,
- byla při pracovnělékařské prohlídce zjištěna taková změna zdravotního stavu zaměstnance, která předpokládá změnu zdravotní způsobilosti k práci v době kratší, než je lhůta pro provedení periodické prohlídky, nebo
- byl výkon práce přerušen:
 - z důvodu nemoci po dobu delší než 8 týdnů, s výjimkou výkonu práce v kategorii první a nejde-li o práci nebo činnost, jejíž součástí je riziko ohrožení zdraví nebo nestanoví-li jiný právní předpis jinak; po provedení této prohlídky se NEMĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky,
 - v důsledku úrazu s těžkými následky, nemoci spojené s bezvědomím nebo jiné těžké újmy na zdraví; po provedení této prohlídky se NEMĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky, nebo
 - z jiných důvodů na dobu delší než 6 měsíců; po provedení této prohlídky se MĚNÍ lhůta provedení periodické prohlídky,

(mimořádná prohlídka po ukončení přerušení práce se provede nejdéle do 5 pracovních dnů ode dne nového započetí výkonu dosavadní práce.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	19
	Celkem:	44

Mimořádná prohlídka se dále provádí na základě:

- žádosti předložené zaměstnavatelem z vlastního podnětu nebo podnětu zaměstnance,
- informace sdělené ošetřujícím lékařem o důvodném podezření, že změnou zdravotního stavu zaměstnance došlo ke změně zdravotní způsobilosti.

Má-li platnost dosavadního lékařského posudku uplynout v době kratší než 90 dnů nebo dosavadní lékařský posudek již není platný, a dojde-li v této době k souběhu mimořádné a periodické prohlídky, provede se periodická prohlídka; přitom se provedou i vyšetření potřebná pro mimořádnou prohlídku stanovená posuzujícím lékařem s ohledem na důvod provedení mimořádné prohlídky, nebo vyšetření stanovená v rozhodnutí příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví.

VÝSTUPNÍ PROHLÍDKA

Výstupní prohlídka se provádí za účelem zjištění zdravotního stavu zaměstnance v době ukončení výkonu práce, a to s důrazem na zjištění takových změn zdravotního stavu, u kterých lze předpokládat souvislost se zdravotní náročností vykonávané práce. Pro zjištění zdravotního stavu zaměstnance podle věty první není třeba výpis ze zdravotnické dokumentace registrujícího poskytovatele požadovat.

Na základě provedení výstupní prohlídky je posuzované osobě a osobě, která o prohlídku požádala, předáno potvrzení o jejím provedení. Kopie potvrzení se zakládá do zdravotnické dokumentace pracovnělékařských služeb.

Výstupní prohlídka se provádí:

- při ukončení pracovněprávního nebo obdobného vztahu vždy, pokud:
 - zaměstnanec vykonával rizikovou práci (kategorie 2 riziková, kategorie 3, kategorie 4)
 - u zaměstnance byla v době výkonu práce u současného zaměstnavatele uznána nemoc z povolání nebo ohrožení nemocí z povolání, pokud trvají, nebo
 - zaměstnanec utrpěl v době výkonu práce u současného zaměstnavatele pracovní úraz a v příčinné souvislosti s ním byla uznána opakovaně dočasná pracovní neschopnost, popř. bylo provedeno nové bodové ohodnocení bolesti nebo ztížení společenského uplatnění,
- před převedením zaměstnance na jinou práci nebo před změnou druhu práce, pokud jde o ukončení práce rizikové, nebo
- pokud tak stanoví jiný právní předpis,
- také v případě, kdy o to požádá zaměstnavatel nebo jeho prostřednictvím zaměstnanec.

NÁSLEDNÁ PROHLÍDKA

Následná prohlídka se provádí za účelem včasného zjištění změn zdravotního stavu vzniklých v souvislosti s prací za takových pracovních podmínek, jejichž důsledky se mohou projevit i po ukončení práce, a to za účelem včasného zajištění potřebné zdravotní péče, popřípadě odškodnění. Na základě provedení následné prohlídky se nevydává lékařský posudek.

Následná prohlídka se provádí podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 79/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pokud tak stanoví:

- příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví, nebo
- jiný právní předpis.

Úhrady za lékařské prohlídky:

Vstupní lékařskou prohlídku hradí osoba ucházející se o zaměstnání. Zaměstnavatel osobě ucházející se o zaměstnání vstupní lékařskou prohlídku uhradí, jestliže s ní uzavře pracovněprávní nebo obdobný vztah. Věta první a druhá se nepoužije, jestliže osoba ucházející se o zaměstnání se s případným zaměstnavatelem dohodne o úhradě vstupní lékařské prohlídky i v případě neuzavření pracovněprávního nebo obdobného vztahu, anebo stanoví-li právní předpis jinak. Vstupní lékařskou prohlídku, jde-li o posouzení zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání k práci v noci a u mladistvých uchazečů, hradí případný zaměstnavatel vždy.

Poznámka: § 58 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanoví:

Zaměstnavatel hradí pracovnělékařské služby poskytované podle tohoto zákona, s výjimkou:

- a) posuzování nemocí z povolání,*
- b) sledování vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách u nemocí z povolání,*
- c) vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách po skončení rizikové práce.*

Formulář – žádost o posouzení zdravotní způsobilosti k práci:

Pro provedení pracovnělékařských prohlídek použije zaměstnanec / uchazeč o zaměstnání žádost, ve které musí být uvedeny předepsané údaje:

- identifikační údaje zaměstnavatele (název, sídlo, IČ),
- identifikační údaje zaměstnance / uchazeče o zaměstnání (jméno a příjmení, datum narození, adresa trvalého pobytu / bydliště),
- údaje o pracovním zařazení (dle pracovní smlouvy), o druhu a režimu práce, o rizikových faktorech (kategorizace prací dle jednotlivých rizikových faktorů pracovních podmínek), v případě výstupní prohlídky se pro potřeby následné prohlídky uvede údaj o době expozice příslušnému rizikovému faktoru,
- druh požadované pracovnělékařské prohlídky (v případě souběhu mimořádné a periodické prohlídky se uvede i tato skutečnost),
- důvod k provedení prohlídky (v případě souběhu mimořádné a periodické prohlídky se uvede i důvod pro provedení mimořádné prohlídky).

Bližší požadavky na způsob provádění lékařských prohlídek v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- **jaké druhy lékařských prohlídek se ve společnosti provádějí,**
- **který poskytovatel pracovnělékařských služeb poskytuje tyto služby,**
- **lhůty jednotlivých druhů lékařských prohlídek (periody opakování),**
- **které osoby jsou povinny účastnit se lékařských prohlídek,**
- **požadavky na vedení dokumentace o lékařských prohlídkách,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

3.5 KATEGORIZACE PRACÍ

Kategorizace prací se provádí na základě zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů, § 37 odst. 2. Podle míry výskytu faktorů, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců, a jejich rizikovosti pro zdraví se práce zařazují do čtyř kategorií. Kritéria, faktory a limity pro zařazení prací do kategorií stanoví prováděcí právní předpis; hodnocení rizika a minimální ochranná opatření stanoví zvláštní právní předpis.

O zařazení prací do třetí nebo čtvrté kategorie rozhoduje příslušný orgán ochrany veřejného zdraví, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Žádost o zařazení prací do kategorií, která má předepsané náležitosti, předkládá zaměstnavatel, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení výkonu prací.

Poznámka: Náležitosti žádosti o zařazení práce do kategorie stanoví § 37 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Práce do druhé kategorie zařazuje zaměstnavatel, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, a to do 30 kalendářních dnů ode dne zahájení jejich výkonu, změny podmínek odůvodňující zařazení práce do druhé kategorie, nebo do 10 dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí orgánu ochrany veřejného zdraví.

Ostatní práce na pracovištích zaměstnavatele, které nebyly zařazeny do kategorie druhé, třetí nebo čtvrté, se považují za práce kategorie první.

Zaměstnavatel je povinen:

- neprodleně oznámit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví práce, které zařadil do druhé kategorie, a údaje rozhodné pro toto zařazení, a současně předložit protokoly o měření nebo vyšetření faktorů pracovních podmínek (toto provádí pouze akreditovaná nebo autorizovaná organizace),
- informovat zaměstnance o tom, do jaké kategorie byla jím vykonávaná práce zařazena (v rámci školení),
- ověřit aktuálnost, příp. zajistit aktualizaci kategorizace prací při změně prováděných činností a současně rizikových faktorů pracovního prostředí nebo při vzniku nové profese s novou náplní činnosti.

Faktory, které mohou ovlivnit zdraví zaměstnanců a které se hodnotí, jsou následující:

- prach
- chemické látky
- hluk
- vibrace
- neionizující záření a elektromagnetická pole
- fyzická zátěž
- pracovní poloha
- zátěž teplem
- zátěž chladem
- psychická zátěž
- zraková zátěž
- práce s biologickými činiteli
- práce ve zvýšeném tlaku vzduchu

Poznámka: Limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů a podmínky jejich provedení upravuje prováděcí právní předpis.

Měření a vyšetření pro účely zařazení prací do druhé, třetí nebo čtvrté kategorie nebo změn zařazení prací do těchto kategorií, která jsou potřebná k hodnocení rizik, může zaměstnavatel provést jen prostřednictvím držitele osvědčení o akreditaci nebo držitele autorizace k příslušným měřením nebo vyšetřením, je-li pro obor měření nebo vyšetřování autorizace nebo akreditace

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	22
	Celkem:	44

právními předpisy upravena, pokud není sám takto kvalifikovaný (viz § 38 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví může z moci úřední rozhodnout o zařazení práce první nebo druhé kategorie do kategorie rizikových prací.

Poznámka: § 39 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví: „Rizikovou prací, kterou se pro účely tohoto zákona rozumí práce, při níž je nebezpečí vzniku nemoci z povolání nebo jiné nemoci související s prací, je práce zařazená do kategorie třetí a čtvrté a dále práce zařazená do kategorie druhé, o níž takto rozhodne příslušný orgán ochrany veřejného zdraví nebo tak stanoví zvláštní právní předpis“.

Další povinnosti zaměstnavatele, na jehož pracovištích jsou vykonávány rizikové práce, jsou stanoveny v zákoně o ochraně veřejného zdraví.

Příklady kategorizace prací

Vedoucí pracovník

- provádí řídicí a administrativní úkony, obchodní činnost, kontrolní činnost
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím a moderním vybavením (PC, tiskárny, kopírky)
- nepravidelně používá osobní vozidlo
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: žádný z hodnocených faktorů neodpovídá kritériím kategorie 2, 3 nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 1**

Administrativní pracovník

- provádí obvyklé administrativně – obchodní činnosti
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím a moderním vybavením (PC, tiskárny, kopírky)
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: žádný z hodnocených faktorů neodpovídá kritériím kategorie 2, 3 nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 1**

Skladník

- provádí obsluhu skladu a skladovacích zařízení, ruční manipulace s materiálem
- pracoviště je umístěno ve vytápěné budově se sociálním zázemím
- pracovní doba: 8 hodin, jednosměnný provoz
- hodnocené faktory: na základě časového snímku pracovního dne, odborného posouzení (měření) a vzhledem k druhu práce, používaným zařízením a době expozice je zřejmé, že hodnocený faktor – fyzická zátěž – naplňuje kritéria kategorie 2; ostatní hodnocené faktory neodpovídají kritériím kategorie 2, 3, nebo 4 dle vyhl. č. 432/2003 Sb.
- návrh kategorie, do které má být práce zařazena: **kategorie 2**

Dokument – žádost o zařazení prací do kategorií, který se předkládá orgánu ochrany veřejného zdraví, musí obsahovat:

- označení práce,
 - název a umístění pracoviště, kde je daná práce vykonávána,
 - výsledky hodnocení expozice fyzických osob vykonávajících danou práci jednotlivým rozhodujícím faktorům pracovních podmínek v charakteristické směně, včetně doby trvání této expozice,
 - délku směny; u vícesměnného provozu režim střídání směn,
 - návrh kategorie, do které má být práce zařazena,
 - počet zaměstnanců vykonávajících danou práci, z toho počet žen,
 - opatření přijatá k ochraně zdraví zaměstnanců vykonávajících danou práci.
- + připojí se protokoly o měření nebo vyšetření faktorů pracovních podmínek

3.6 PRÁCE ZAKÁZANÉ ŽENÁM A MLADISTVÝM

Stanoví se na základě vyhlášky č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích).

Seznam prací a pracovišť zakázaných těhotným zaměstnankyním, kojícím zaměstnankyním, zaměstnankyním – matkám do konce devátého měsíce po porodu – příklad:

- práce spojené s ruční manipulací s břemenem, jehož hmotnost při občasné manipulaci překračuje 10 kg nebo při časté manipulaci 5 kg,
- práce vykonávané vsedě, spojené s častým zvedáním nebo přenášením břemene o hmotnosti vyšší než 2 kg,
- práce spojené se zaujímáním pracovní polohy v hlubokém předklonu, vkleče, v dřepu, vleže, ve stoji na špičkách, s rukama nad výškou ramen, s rotací trupu nebo úklony trupu o více než 10 stupňů, jde-li o opakující se pracovní úkony,
- práce spojené s tlakem na břicho,
- práce, při nichž nelze upravit parametry pracovního místa s ohledem na antropometrické změny těla,
- práce vykonávané v pracovní poloze vstoje nebo vsedě s převahou statické složky práce bez možnosti její změny,
- práce spojené s přepravou břemene pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, při nichž je vynakládána tažná síla 115 N nebo tlačná síla vyšší než 160 N,
- práce a činnosti spojené s expozicí chemickým látkám nebo chemickým směsím (viz vybrané látky a směsi dle vyhlášky č. 180/2015 Sb.), viz poznámka,
- práce, při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pád předmětů,
- práce ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- práce přesčas (těhotné zaměstnankyně; zaměstnankyně a zaměstnanci, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok), viz zákoník práce.

Seznam prací a pracovišť zakázaných mladistvým – příklad:

- práce, které se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem v tomto věku jsou pro ně nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví,

- práce, při nichž jsou vystaveni zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných fyzických osob,
- práce spojené s ruční manipulací s břemenem, jehož hmotnost při občasné manipulaci překračuje u chlapců 20 kg nebo při časté manipulaci 15 kg, u dívek pak při občasné manipulaci 15 kg nebo při časté manipulaci 10 kg,
- práce vykonávané vsedě chlapci, spojené s častým zvedáním a přenášením břemene o hmotnosti vyšší než 4,5 kg, nebo dívkami o hmotnosti vyšší než 2,5 kg,
- práce spojené s přepravou břemene pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku, při nichž je chlapci vynakládána tažná síla vyšší než 150 N nebo tlačná síla vyšší než 200 N nebo při nichž je dívkami vynakládána tažná síla vyšší než 115 N nebo tlačná síla vyšší než 160 N,
- práce a činnosti spojené s expozicí chemickým látkám nebo chemickým směsím (viz vybrané látky a směsi dle vyhlášky č. 180/2015 Sb.), viz poznámka
- práce ve výškách nad 1,5 m, nad volnou hloubkou přesahující 1,5 m nebo na souvislé ploše, jejíž sklon od vodorovné roviny je 10 stupňů a větší,
- práce, při nichž hrozí zhroucení konstrukce, staveb nebo pád předmětů,
- práce přesčas, viz zákoník práce,
- práce v noci (výjimečně mohou mladiství zaměstnanci starší než 16 let konat noční práci nepřesahující 1 hodinu, jestliže je to třeba pro jejich výchovu k povolání, a to pod dohledem zaměstnance staršího 18 let, je-li tento dohled pro ochranu mladistvého zaměstnance nezbytný; noční práce mladistvého zaměstnance musí bezprostředně navazovat na jeho práci připadající podle rozvrhu směn na denní dobu), viz zákoník práce.

Poznámka: Jedná se zejména o látky toxické, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci, senzibilizující, u mladistvých zaměstnanců také hořlaviny nebo výbušniny. Patří zde např.:

- *automobilový benzín: H350 Může vyvolat rakovinu (karcinogen), H340 Může vyvolat genetické poškození (mutagen)*
- *některé čisticí a dezinfekční prostředky: H317 Může vyvolat alergickou kožní reakci, H334 Při vdechování může vyvolat příznaky alergie nebo astma nebo dýchací potíže*

Seznam prací a pracovišť zakázaných ženám a mladistvým v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel tedy musí stanovit:

- **seznam prací a pracovišť zakázaných těhotným ženám, kojícím ženám, ženám do konce devátého měsíce po porodu,**
- **seznam prací a pracovišť zakázaných mladistvým.**

3.7 OSOBNÍ OCHRANNÉ PRACOVNÍ PROSTŘEDKY

Osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP) jsou prostředky osobní ochrany schválené příslušnou autorizovanou zkušebnou a určené k tomu, aby se zaměstnanci jejich používáním chránili před riziky, která by mohla ohrozit jejich život, bezpečnost nebo zdraví při práci.

Zaměstnavatel je povinen:

- poskytovat bezplatně zaměstnancům OOPP, mycí a čisticí prostředky,
- informovat zaměstnance o rizicích, před kterými je používání OOPP chrání,
- seznámit zaměstnance se způsobem používání OOPP a s návodem výrobce,
- kontrolovat vybavenost a správné používání OOPP jen k těm účelům, pro které jsou určeny,
- vybavit zaměstnance OOPP v mimořádných případech, v případech přidělení práce nebo úkolu mimo běžné pracovní a funkční zařazení zaměstnance,

- zajistit nebo provést výměnu OOPP, když je snížena jejich ochranná funkce,
- poskytnout zaměstnancům mycí a čisticí prostředky, příp. regenerační krémy a masti (tyto prostředky se poskytují zaměstnancům, kteří přicházejí do styku s látkami, jež mohou způsobit podráždění pokožky nebo znečištění zaměstnance, a to podle druhu používané látky – např. při úklidových činnostech),
- vést evidenci o výdeji OOPP.

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat OOPP v souladu s příkazy a pokyny zaměstnavatele, způsobem, se kterým byli seznámeni, v souladu s návodem výrobce,
- řádně pečovat o přidělené OOPP,
- oznamovat závady na přiděleném OOPP svému nadřízenému,
- nepoužívat poškozené nebo nefunkční OOPP.

Příklady poskytovaných OOPP:

Činnost	Druh OOPP	Rizika, před nimiž OOPP chrání	Předpokládaná doba životnosti
Skladník	Pracovní oděv (keprový nebo montérky) nebo pracovní plášť	Znečištění běžného oděvu – prach, nečistoty, postříkání apod.	12 měsíců
	Pracovní obuv ochranná, kožená, protiskluzová	Uklouznutí, zakopnutí, upadnutí, náraz apod.	24 měsíců
	Rukavice ochranné, kožené, prstové	Bodné, řezné rány, škrábance, odřeniny	12 měsíců
	Ochranná přilba (při manipulaci s materiálem ve výškách nad 2 m)	Nárazy, údery při pádu předmětů s výšky	36 měsíců
Skladník v nevytápěném skladu	Kabát ¾ nebo vesta	Chlad, povětrnostní vlivy	36 měsíců
Úklidové práce	Ochranné gumové rukavice (odolné vůči žíravinám – při použití žíravin)	znečištění rukou, odmaštění pokožky, působení čisticích prostředků (žíravín)	6 měsíců
	Ochranné brýle (při použití žíravín)	zasažení očí chemickou látkou (žíravinou)	36 měsíců
Řidič služebního vozidla	Výstražná vesta s vysokou viditelností	Zranění způsobené jiným automobilem z důvodu špatné viditelnosti při opravě vozidla	36 měsíců

Výstražné vesty s vysokou viditelností:

- jejich používání se vztahuje k činnostem, při nichž se používají dopravní prostředky,
- při odstraňování poruch, ke kterým došlo během jízdy na pozemních komunikacích a kdy je nutno na ně vstoupit, musí zaměstnanci používat výstražné vesty s vysokou viditelností vyhovující požadavkům normových hodnot,
- pokud řidič nemá výstražnou vestu, nemůže vystoupit z vozidla z důvodu možného rizika (zranění způsobené jiným automobilem z důvodu špatné viditelnosti při opravě svého vozidla).

- řidič tzv. referentského (služebního) vozidla nemusí mít přidělenou vlastní výstražnou vestu, vždy ale musí být zajištěno, že v každém služebním vozidle bude umístěna tato výstražná vesta s vysokou viditelností.

Poznámka: Motorová vozidla, s výjimkou motocyklů a mopedů, musí být vybavena oděvním doplňkem s označením z retroreflexního materiálu. Povinnou výbavu motorových vozidel stanoví vyhláška č. 341/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tímto oděvním doplňkem je např. vesta oranžové nebo žlutozelené barvy doplněná pruhy z retroreflexního materiálu.

Poznámka: Pro běžné administrativní činnosti se většinou OOPP neposkytují. Vždy je však potřeba nejprve provést analýzu rizik a následně určit, zda je potřeba zaměstnance vybavit OOPP či nikoliv (např. gumové rukavice pro drobné úklidové práce – práce s čisticími prostředky).

Vhodné osobní ochranné pracovní prostředky na základě vyhodnocení rizik, musí být stanoveny v technologickém postupu pro konkrétní práci. OOPP poskytuje příslušný vedoucí pracovník odpovědný za vykonávané práce, vždy před zahájením práce, prokazatelným způsobem – proti podpisu.

Příklad – ochranné brýle / obličejový štít:

Z důvodu možného zasažení očí nebo obličeje mechanickými částicemi (při údržbových pracích, při práci s el. náradím s možným odletem třísek apod.) jsou zaměstnanci povinni používat ochranné brýle proti mechanickým částicím nebo obličejový štít. V případě, že bude tyto činnosti vykonávat dle pracovního zařazení více pracovníků, postačí, když budou tyto OOPP k dispozici na ohroženém pracovišti, nemusí být tedy vydávány každému zaměstnanci samostatně.

Příklad – ochranné brýle:

Z důvodu možného zasažení očí chemickými látkami (při manipulaci s žiravinami, čisticími a dezinfekčními prostředky, automobilovým benzínem) jsou zaměstnanci povinni používat ochranné brýle, pokud hrozí nebezpečí zasažení očí nebo obličeje, např. při použití obalu s rozprašovačem, při mimořádné události.

Příklad – ochranné rukavice:

Ochranné gumové rukavice (chemické, odolné vůči žiravinám) zaměstnanec použije při provádění úklidových prací za použití žiravin (Savo, Domestos, hydroxid sodný) nebo při manipulaci s automobilovým benzínem (pohon pro zahradní techniku). Vhodné gumové rukavice – např. butylkaučuk, polyvinylchlorid. Pozor – tenké jednorázové rukavice jsou nevhodné, neposkytují dostatečnou ochranu proti žiravinám!

Bližší požadavky na způsob poskytování OOPP, příp. také mycích, čistících a dezinfekčních prostředků nebo ochranných nápojů v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Všeobecné zásady pro poskytování OOPP. Zaměstnavatel tedy na základě analýzy rizik musí určit zejména:

- druh poskytovaných OOPP podle jednotlivých profesí,
- rizika, před kterými OOPP chrání,
- zásady pro poskytování OOPP,
- zásady pro poskytování mycích a čistících prostředků,
- zásady pro poskytování ochranných nápojů,
- požadavky na vedení dokumentace o poskytovaných OOPP apod.,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.8 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A PRACOVNÍ ÚRAZY

Za mimořádnou událost se považuje:

- pracovní úraz,
- požár, výbuch,
- přepadení,
- zhroucení konstrukcí,
- zamoření objektu látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí,
- a další (dle typu provozu).

Zaměstnavatel je povinen:

- přijímat opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiná vážná nebezpečí a evakuace zaměstnanců včetně pokynů k zastavení práce a k okamžitému opuštění pracoviště a odchodu do bezpečí,
- vybavit všechna pracoviště knihou úrazů tak, aby byla za všech okolností zabezpečena možnost zápisu o vzniklých úrazech,
- vybavit pracoviště potřebným počtem lékárníček, umístit je na volně přístupném, suchém a čistém místě a stanovit jejich vybavení,
- zabezpečit pravidelnou kontrolu lékárníček spojenou s kontrolou použitelnosti léků a materiálu a evidenci při výdeji, tzn. určit odpovědné osoby, které budou provádět kontroly lékárníček a doplňovat potřebné prostředky,
- seznámit zaměstnance se zásadami pro poskytování první pomoci – zpracovat traumatologický plán (plán první pomoci),
- zveřejnit na pracovišti na viditelném místě čísla tísňového volání, čísla poruchových a havarijních služeb, příp. další důležitá telefonní čísla, např. závodní lékař apod.,
- zajistit a určit podle druhu činnosti a velikosti pracoviště potřebný počet zaměstnanců, kteří organizují poskytnutí první pomoci, zajišťují přivolání zejména zdravotnické záchranné služby, Hasičského záchranného sboru České republiky a Policie České republiky a organizují evakuaci zaměstnanců, zajistit ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovnílékařskou péči jejich vyškolení a vybavení v rozsahu odpovídajícím rizikům vyskytujícím se na pracovišti.

Poznámka: Zabezpečení první pomoci se týká všech stavů ohrožujících zdraví a život. Nejdůležitější je pomoc poraněným při úrazech, jak pracovních, tak i nepracovních tak, aby škody na zdraví i následky úrazu byly co nejmenší. Včasné, rozsahem i kvalitou správné poskytnutí první pomoci může pak nejenom omezit následky úrazu, ale i zabránit bezprostřednímu ohrožení života.

Zaměstnanci jsou povinni:

- každý zaměstnanec, který zjistí nebo obdrží informaci o hrozbě nebo vzniku mimořádné události, je povinen tuto skutečnost neprodleně oznámit nadřízenému zaměstnanci,
- postupovat dle pokynů pro případ vzniku mimořádné události (dle typu mimořádné události),
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz nebo poranění.

Požár, výbuch

Zaměstnanci jsou povinni:

- pokusit se požár uhasit všemi dostupnými prostředky (hasicími přístroji),
- pokud požár zlikvidovat nelze, bezodkladně vše ohlásit Hasičskému záchrannému sboru (tel. 150), vyhlásit požární poplach (voláním „HORÍ“) a provést nutná opatření k zamezení šíření požáru, např. odstranit hořlavé látky,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	28
	Celkem:	44

- vypnout nebo zajistit vypnutí el. proudu a plynu,
- ohlásit svému nadřízenému zaměstnanci každý požár i takový, který sami uhasí,
- řídit se pokyny zaměstnance, který organizuje likvidaci požáru nebo výbuchu (popř. evakuaci), zachovat klid a rozvahu a shromáždit na určeném místě v bezpečí, např. venku před objektem,
- řídit pokyny velitele zásahu po příjezdu zásahových jednotek požární ochrany,
- poskytovat přiměřenou osobní a věcnou pomoc (nevystaví-li vážnému nebezpečí sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li jim v tom důležitá okolnost), poskytovat první pomoc postiženým osobám.

POZOR: K hašení zařízení pod el. proudem se nesmí použít voda, vodní ani pěnové hasicí přístroje nebo hydranty z důvodu nebezpečí úrazu el. proudem! Vodu také nelze použít pro hašení požárů hořlavých kapalin!

POZOR: V případě evakuace je zakázáno používat výtahy vzhledem k možnému přerušení dodávky elektrického proudu! Při evakuaci se smí používat pouze výtahy, které jsou označeny tabulkou EVAKUAČNÍ VÝTAH.

Vedoucí zaměstnanci jsou povinni:

- organizovat záchranné práce a poskytování první pomoci,
- zajistit, aby všechny osoby opustily ohrožený prostor, organizovat evakuaci osob a majetku dle charakteru a závažnosti mimořádné události, a to nejkratší možnou trasou po vyznačených únikových cestách (únikových východech) směrem od místa vzniku mimořádné události buď do bezpečně vzdáleného prostoru a/nebo ven na volné prostranství,
- zajistit vypnutí el. proudu a plynu a podle možností zajistit odstranění hořlavých komponentů, které mohou zvyšovat riziko šíření požáru,
- oznamovat bezodkladně vedení společnosti a územně příslušnému operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru kraje každý vzniklý požár.

Pracovní úrazy

Definice podle § 271k zákoníku práce:

- pracovním úrazem pro účely tohoto zákona je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním,
- jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů,
- pracovním úrazem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět.

Zaměstnanec je povinen:

- bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav dovolí, pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem,
- poskytnout první pomoc osobám, které utrpěly úraz nebo poranění,
- zavolat lékařskou službu (tel. 155), pokud je to nutné,
- zajistit, aby v případě závažného, hromadného či smrtelného úrazu zůstalo místo úrazu v původním stavu až do příchodu vedoucího zaměstnance, příp. šetřící komise,
- odsouhlasit svým podpisem záznam v knize úrazů, příp. záznamu o úrazu,
- spolupracovat při zjišťování příčin vzniku úrazu, poskytovat veškeré potřebné informace.

Zaměstnavatel je povinen:

- vybavit všechna pracoviště knihou úrazů tak, aby byla za všech okolností zabezpečena možnost zápisu o vzniklých úrazech,
- vést evidenci o všech úrazech (v knize úrazů), i když jimi nebyla způsobena pracovní neschopnost nebo byla způsobena pracovní neschopnost nepřesahující 3 kalendářní dny,
- vyhotovit záznam o úrazu neprodleně, nejpozději však do 5 pracovních dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl a vést dokumentaci o všech pracovních úrazech, jejichž následkem došlo:
 - ke zranění zaměstnance s pracovní neschopností delší než 3 kalendářní dny (tzn. bylo-li vystaveno potvrzení o pracovní neschopnosti a je zřejmé, že pracovní neschopnost přesáhne 3 kalendářní dny), nebo
 - k úmrtí zaměstnance,
- předat postiženému zaměstnanci jedno vyhotovení záznamu o úrazu (v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům),
- ohlásit pracovní úraz a zaslat záznam o úrazu stanoveným orgánům a institucím,
- ohlásit bez zbytečného odkladu pracovní úraz stanoveným orgánům a institucím, došlo-li k pracovnímu úrazu, u kterého poškození zdraví vyžaduje hospitalizaci zaměstnance (uložení na lůžko ve zdravotnickém zařízení) po dobu delší jak 5 dní a nebo se jedná o smrtelný úraz (ohlašovací povinnost).

Poznámka: Vláda stanoví nařízením:

- způsob vedení evidence úrazů v knize úrazů, ohlašování úrazů,
- vyhotovování a zasilání záznamu o úrazu a záznamu o úrazu – hlášení změn,
- okruh orgánů a institucí, kterým se ohlašuje pracovní úraz, zasílá záznam o úrazu a záznam o úrazu – hlášení změn,
- co se rozumí smrtelným pracovním úrazem pro statistické účely,
- vzor záznamu o úrazu a vzor záznamu o úrazu – hlášení změn.

Nařízení vlády č. 201/2010 Sb. přesně obsahuje výčet údajů, které musí kniha úrazů obsahovat, na rozdíl od nařízení vlády č. 494/2001 Sb., které pouze nařizovalo, že kniha úrazů musí obsahovat všechny údaje potřebné k sepsání záznamu o úrazu, bez jejich konkrétního výčtu.

Podle nařízení vlády č. 201/2010 Sb. vede zaměstnavatel evidenci o úrazech v knize úrazů v elektronické nebo listinné podobě.

Pro statistické účely se smrtelným pracovním úrazem rozumí takové poškození zdraví, na jehož následky úrazem postižený zaměstnanec nejpozději do 1 roku zemřel.

Zaměstnavatel je dále povinen:

- objasnit příčiny a okolnosti vzniku každého úrazu za účasti zaměstnance (pokud to zdravotní stav zaměstnance dovoluje) a svědků a bez vážných důvodů neměnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu,
- stanovit výši odškodnění poškozenému zaměstnanci, příp. navrhnout snížení, došlo-li k porušení předpisů k zajištění bezpečné práce,
- přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů (součástí záznamu v knize úrazů).
- vést evidenci zaměstnanců, u nichž byla uznána nemoc z povolání, která vznikla na jeho pracovištích, a uplatnit taková opatření, aby odstranil nebo minimalizoval rizikové faktory, které vyvolávají ohrožení nemocí z povolání nebo nemoc z povolání,
- plnit další povinnosti stanovené v nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasilání záznamu o úrazu.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	30
	Celkem:	44

Zaměstnavatel je povinen ohlásit (telefonicky nebo mailem) pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (pokud jsou ustanoveni),
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce, trvá-li hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance více než 5 dnů nebo lze-li vzhledem k povaze zranění takovou dobu hospitalizace předpokládat,
- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal nebo dočasně přidělil.

Zaměstnavatel je povinen ohlásit (telefonicky nebo mailem) smrtelný pracovní úraz bez zbytečného odkladu:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky,
- odborové organizaci a zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (pokud jsou ustanoveni),
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zaměstnavateli, který zaměstnance k práci u něho vyslal nebo dočasně přidělil,
- zdravotní pojišťovně, u které byl smrtelným pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel je povinen zaslat záznam o úrazu za uplynulý kalendářní měsíc nejpozději do 5. dne následujícího měsíce:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin,
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zdravotní pojišťovně, u které je pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel je povinen zaslat záznam o smrtelném úrazu nejpozději do 5 dnů ode dne, kdy se o úrazu dozvěděl:

- územně příslušnému útvaru Policie České republiky,
- příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
- zdravotní pojišťovně, u které byl smrtelným pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn.

Zaměstnavatel zašle pro účely likvidace pojistných událostí z důvodu zákoného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání záznam o úrazu i organizační jednotce pojišťovny, u které je pro tento účel pojištěn.

Poznámka: Termín, do kdy tento záznam zaslat, již není stanoven. Posílá se až po ukončení pracovní neschopnosti, společně s žádostí o odškodnění.

Záznam o úrazu – hlášení změn:

- pokud zaměstnavatel odešle záznam o úrazu a následně se dozví o skutečnostech, které vedou ke změně v něm uvedených údajů, vyhotoví zaměstnavatel úrazem postiženého zaměstnance záznam o úrazu – hlášení změn,
- záznam o úrazu – hlášení změn vyhotoví zaměstnavatel v případě, že:
 - hospitalizace úrazem postiženého zaměstnance přesáhla 5 po sobě jdoucích dnů a byla ukončena po odeslání záznamu o úrazu,

- dočasná pracovní neschopnost úrazem postiženého zaměstnance v důsledku jeho úrazu byla ukončena po odeslání záznamu o úrazu,
- zaměstnanec postižený úrazem na jeho následky nejpozději do 1 roku zemřel,
- došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, povahy úrazu, popřípadě k jiným skutečnostem majícím vliv na zpracování a obsah záznamu o úrazu – hlášení změn,
- na základě téhož pracovního úrazu vznikla a byla ukončena další pracovní neschopnost,
- záznam o úrazu – hlášení změn zašle zaměstnavatel nejpozději do 5. dne následujícího měsíce:
 - příslušnému oblastnímu inspektorátu práce,
 - zdravotní pojišťovně, u které je pracovním úrazem postižený zaměstnanec pojištěn,
 - územně příslušnému útvaru Policie České republiky, nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s pracovním úrazem byl spáchán trestný čin nebo v případě smrtelného pracovního úrazu.

Zaměstnavatel zašle pro účely likvidace pojistných událostí z důvodu zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání a při smrtelném pracovním úrazu záznam o úrazu – hlášení změn i organizační složce pojišťovny, u které je pro tento účel pojištěn.

Poznámka: Termín, do kdy tento záznam zaslat, již není stanoven. Posílá se až společně s žádostí o odškodnění.

V případě, že došlo ke změně v posouzení zdroje nebo příčiny úrazu, povahy úrazu, popřípadě k jiným skutečnostem majícím vliv na zpracování a obsah záznamu o úrazu – hlášení změn, předá zaměstnavatel jedno vyhotovení záznamu o úrazu – hlášení změn úrazem postiženému zaměstnanci a v případě smrtelného pracovního úrazu jeho rodinným příslušníkům.

Související dokumentace (formuláře):

- Přihláška k zákonnému pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za pracovní úrazy
- Hlášení pojistné události
- Záznam o úrazu
- Záznam o úrazu – hlášení změn
- Náhrada ztráty na výděleku – ušlý výdělek
- Potvrzení lékaře o příčinné souvislosti pracovní neschopnosti s pracovním úrazem
- Posudek o bolestném
- Posudek o ztížení společenského uplatnění
- Vyúčtování lékařských nákladů
- Vyúčtování nákladů na jízdné
- Vyúčtování nákladů za použití osobního motorového vozidla
- Vyúčtování lékařských nákladů – náklady na léky
- Prohlášení o neuplatňování škody na zdraví z pojištění provozu motorového vozidla

Poznámka: Výše uvedené formuláře jsou k dispozici na internetových stránkách pojišťovny Kooperativa nebo Česká pojišťovna. Kooperativa pojišťuje všechny zaměstnavatele od 1. 1. 1993.

Bližší požadavky pro zdolávání mimořádných událostí v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Havarijní plán pro zdolávání mimořádných událostí, příp. v jiném dokumentu, např. Traumatologický plán – plán první pomoci. Účelem takové dokumentace je:

- předcházet zraněním osob,
- snižovat poškození majetku společnosti,

- **zajistit systematickou, bezpečnou a plynulou organizaci záchranných a evakuačních prací v případě vzniku mimořádné události,**
- **stanovit pokyny pro poskytování první pomoci,**
- **stanovit požadavky na vedení potřebné dokumentace a záznamů,**
- **stanovit odpovědnosti a pravomoci.**

3.9 ELEKTRICKÉ SPOTŘEBIČE

Mezi elektrické spotřebiče patří:

- elektrické spotřebiče pro domácnost a podobné účely – konvice, lednice, mikrovlnky, vařiče, spirály pro ohřev vody apod.
- elektrická svítidla,
- elektrická zařízení informační techniky – počítače, tiskárny apod.,
- přístroje spotřební elektroniky,
- pohyblivé přívody a šňůrová vedení,
- elektrické a elektronické měřicí přístroje,
- ostatní elektrické spotřebiče podobného charakteru – rádia, ventilátory, přímotopy nebo jiné druhy topidel apod.

Bezpečnostní požadavky na elektrické spotřebiče:

- kryty, držadla, spínače ani jiné ovládací prvky nesmějí být poškozeny tak, aby byla snížena jejich ochrana před nebezpečným dotykem,
- elektromotor elektrického spotřebiče nesmí být poškozený ani zjevně zaprášený,
- větrací otvory spotřebiče nesmí být zaprášené ani zakryté,
- šrouby přípojovacích svorek musí být řádně dotaženy,
- násuvné spoje musí mít spolehlivý vzájemný styk,
- spájené spoje musí být dostatečně pevné,
- pohyblivé přívody a kabely nesmí mít poškozenou izolaci, musí být zajištěny proti vytržení a vidlice, zástrčky, zásuvky nebo přívodky nesmí být poškozené.

Zaměstnavatel je povinen:

- všechny elektrické spotřebiče náležitě označit a evidovat tak, aby za všech okolností bylo zřejmé, o jaký spotřebič se jedná,
- seznámit zaměstnance s návodem k obsluze spotřebiče, s nimiž přicházejí do styku a upozornit na možná rizika,
- zajišťovat ve stanovených termínech a rozsahu pravidelné elektro revize a kontroly u osoby s příslušnou kvalifikací podle vyhl. č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, a odstraňovat zjištěné nedostatky,
- ukládat doklady o provedených revizích elektrických spotřebičů,
- zajišťovat údržbu a opravy u odborné servisní firmy,
- zařízení nevyhovující bezpečnostním požadavkům vyřadit z užívání a toto viditelně vyznačit.

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat jen povolené elektrické spotřebiče,
- dodržovat pracovní postupy a pokyny uvedené v návodech výrobců pro obsluhu,
- používat elektrické spotřebiče jen k těm účelům, pro které jsou výrobcem určeny,
- zajistit odpovídající bezpečný pracovní prostor k obsluze,
- odpojit vidlici přívodu el. proudu ze zásuvky v případě přemístování spotřebiče z místa na místo,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	33
	Celkem:	44

- vypnout a odpojit od sítě všechny spotřebiče, které nejsou používány,
- vést pohyblivé přívody elektrických spotřebičů mimo průchody a komunikace, nikdy ne přes ostré hrany, aby nedocházelo k jejich deformaci,
- veškeré závady a poškození hlásit svému nadřízenému,
- provádět běžnou údržbu spotřebičů podle pokynů výrobce uvedených v návodu k obsluze, údržbu provádět jen je-li zařízení odpojeno od přívodu elektrického proudu.

Zaměstnanci nesmí:

- používat vlastní, neschválené a nevidované elektrické spotřebiče,
- obsluhovat spotřebiče mokřma rukama nebo jsou-li spotřebiče mokré,
- provádět opravy spotřebičů, včetně jejich přívodů, bez náležité odborné způsobilosti podle vyhlášky č. 50/1978 Sb. a bez pověření k této činnosti,
- přetěžovat spotřebiče nad stanovené technické parametry výrobce,
- používat spotřebiče, pokud na nich vznikne vážná porucha funkce,
- používat spotřebiče s poškozeným elektrickým přívodem,
- používat elektrické spotřebiče s chybějícím ochranným krytem,
- vést pohyblivé elektrické přívody přes ostré hrany, namáhat je tahem,
- otevírat nebo odstraňovat bezpečnostní kryty a prvky, zakrývat větrací otvory,
- provádět údržbu nebo opravu spotřebičů pod napětím elektrického proudu bez souhlasu zaměstnavatele a bez použití izolovaného nářadí a nástrojů,
- zapojovat do stejné zásuvky s počítačem spotřebiče většího příkonu (vařič, ventilátor, kopírka apod.).

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce s elektrickými spotřebiči v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Provozní bezpečnostní předpis pro používání elektrických spotřebičů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na el. spotřebiče,
- požadavky na obsluhu el. spotřebičů,
- požadavky na pracoviště,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných el. spotřebičů,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.10 SKLADOVÁNÍ A MANIPULACE S BŘEMENY, REGÁLY

Zaměstnavatel je povinen:

- zajistit, aby komunikace a podlahy ve skladu a v prostorách určených ke skladování byly nepoškozené, uklizené, čisté, nekluzké,
- zajistit stabilitu regálů ve všech provozních stavech, tzn. prázdných, částečně i zcela zaplněných, např. ukotvením do stavební konstrukce (opření o stěnu nebo o jiný regál je zakázáno),
- označit všechny regály štítky s uvedením největší nosnosti buňky a nejvyššího počtu buněk ve sloupci, nosnost regálu zaručuje výrobce (dodavatel) včetně dodání technické dokumentace k regálu; pokud není znám výrobce regálu (není k dispozici dokumentace), zajistí zaměstnavatel provedení zkoušky nosnosti a vyhotovení záznamu,
- zajistit dostatečnou šířku uliček mezi regály tak, aby odpovídala způsobu ukládání manipulačních jednotek, šířka uličky pro průjezd manipulačních vozíků (včetně paletových) musí být alespoň o 0,4 m větší než největší šířka manipulačních vozíků nebo nákladu,

- zajistit provádění kontrol regálů před uvedením do provozu, po přemístění, přestavění a dále nejméně 1x ročně, provedení kontroly musí být prokazatelné (např. protokol o kontrole regálů), regál musí být zkontrolován z hlediska jeho stability, tuhosti spojů, svislosti a vodorovnosti konstrukce apod.,
- zajistit označení regálu v případě, že nevyhovuje bezpečnostním a technickým požadavkům a znemožnit jeho použití v době nevyhovujícího stavu (výrazně označit),
- označit prostory, do kterých nemají přístup nepovolané osoby, tabulkou „Nepovolaným vstup zakázán“.

Zaměstnanci jsou povinni:

- materiál a předměty ukládat jen na určených místech,
- zajistit trvalý přístup k regálům, nic nesmí bránit zakládání a odebírání materiálu z regálů,
- ukládat materiál a předměty do regálů tak, aby se zamezilo jejich vypadnutí, sesunutí, apod., tzn. rovnoměrně a stabilním způsobem, kusový materiál zajistit podložkami, zarážkami, opěrami, stojany, klíny, provázáním apod.,
- provádět ruční obsluhu regálů do max. výšky 1,8 m, ve výšce nad 1,8 m se musí zakládání do regálů provádět z bezpečných zařízení (žebříky, schůdky, manipulační plošina apod.),
- zajistit pevné uchopení, dostatečný prostor a bezpečný způsob manipulace s břemeny,
- ukládat na pracovišti hořlavé kapaliny a chemické látky jen v originálních obalech, rozlité kapaliny ihned odstranit.

Zaměstnanci nesmí:

- ukládat materiál ani jiné předměty v komunikačních prostorech, na únikových cestách a východech a kolem regálů,
- přetěžovat skříně a regály nad stanovenou nosnost,
- vstupovat nebo lézt do regálů,
- používat regály, jejichž technický stav by mohl ohrozit bezpečnost osob nebo majetku,
- zakládat do regálu poškozené manipulační jednotky (bedny, krabice apod.),
- překračovat max. hmotnostní limity při ruční manipulaci s břemeny.

Poznámka: Ruční manipulací s břemenem se rozumí přepravování nebo nošení břemene jedním nebo současně více zaměstnanci včetně jeho zvedání, pokládání, strkání, tahání, posunování nebo přemísťování, při kterém v důsledku vlastností břemene nebo nepříznivých ergonomických podmínek může dojít k poškození páteře zaměstnance nebo onemocnění z jednostranné nadměrné zátěže. Za ruční manipulaci s břemenem se pokládá též zvedání a přenášení živého břemene.

Hygienické limity pro hmotnost ručně manipulovaného břemene		
	Muži	Ženy
Přípustný limit při občasné zvedání a přenášení <i>(přerušované zvedání a přenášení břemene nepřesahující souhrnně 30 minut za osmihodinovou směnu)</i>	50 kg	20 kg
Přípustný limit při častém zvedání a přenášení <i>(zvedání a přenášení břemene přesahující souhrnně 30 minut za osmihodinovou směnu)</i>	30 kg	15 kg
Přípustný limit při práci vsedě	5 kg	3 kg
Průměrný limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost břemen v průměrné osmihodinové směně	10.000 kg	6.500 kg

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	35
	Celkem:	44

Hygienické limity pro tlačné a tažné síly při manipulaci s břemenem pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku		
	Muži	Ženy
Přípustný limit pro tlačné síly	310 N	250 N
Přípustný limit pro tažné síly	280 N	220 N

Poznámka: Práce spojená s ruční manipulací s břemenem překračující stanovené hygienické limity musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce ve skladech a při manipulaci s břemeny v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Místní provozní řád skladů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na skladování – v regálech, na paletách, ve stohu apod.,
- požadavky na regály a jejich používání,
- požadavky na pracoviště – komunikace ve skladu, bezpečnostní značení apod.,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných zařízení, regálů,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.11 SCHŮDKY, ŽEBŘÍKY

Zaměstnavatel je povinen:

- označit žebříky nebo schůdky evidenčním číslem (z důvodu kontroly),
- zajistit provádění kontrol žebříků a schůdků v souladu s návodem výrobce, nejméně 1x ročně, provedení kontroly musí být prokazatelné (např. protokol o kontrole žebříků a schůdků),
- seznámit zaměstnance s návodem výrobce a se způsobem používání,
- vybavit zaměstnance vhodnou výstrojí nebo vhodně upraveným pracovním oděvem pro uložení drobného materiálu, např. hřebíky, šrouby (zejména při údržbě, opravách apod.).

Zaměstnanci jsou povinni:

- používat žebřík nebo schůdky podle pokynů výrobce,
- vždy umístit žebřík nebo schůdky tak, aby byla zajištěna jejich stabilita po celou dobu použití, tzn. na stabilním, pevném, dostatečně velkém, nepohyblivém podkladu tak, aby příčle byly vodorovné,
- vystupovat, sestupovat a pracovat na žebříku tak, aby byli obráceni obličejem k žebříku, a v každém okamžiku musí mít možnost bezpečného uchopení a spolehlivou oporu,
- provádět na žebříku jen krátkodobé, fyzicky nenáročné práce, při použití ručního náradí,
- vynášet nebo snášet po žebříku jen břemena o hmotnosti do 15 kg.

Zaměstnanci nesmí:

- používat poškozené žebříky nebo schůdky,
- provádět zásahy do konstrukce žebříku,
- přetěžovat konstrukci nebo žebřík hmotností větší, než je stanovená průvodní dokumentací výrobce,
- vystupovat nebo sestupovat na žebřík, pokud na něm pracuje jiná osoba,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	36
	Celkem:	44

- nadměrně a nebezpečně se vyklánět mimo osu žebříku nebo schůdků,
- provádět práce, při nichž se používá nebezpečných nástrojů nebo náradí, např. přenosné řetězové pily nebo ruční pneumatické náradí,
- používat volně nebo po kapsách uložený drobný materiál, jako např. hřebíky, šrouby nebo ruční náradí, např. klíče, šroubovák, kladívko.

Poznámka: Za práce ve výškách jsou považovány práce na pracovištích a přístupových komunikacích, pokud leží ve výšce nad 1,5 m nad okolní úrovní, příp. pokud po nimi volná hloubka přesahuje 1,5 m. Při práci na žebříku musí být zaměstnanec v případech, kdy stojí chodidly ve výšce větší než 5 m, zajištěn proti pádu osobními ochrannými pracovními prostředky.

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce při používání žebříků, schůdků v dané společnosti je vhodné stanovit v OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu, např. OS Místní provozní řád skladů. Zaměstnavatel tedy musí určit zejména:

- požadavky na školení pracovníků,
- požadavky na žebříky, schůdky a jejich používání,
- požadavky na provádění údržby, oprav, kontrol, revizí,
- pracovní rizika a opatření k jejich odstranění,
- požadavky na vedení dokumentace a evidence používaných žebříků, schůdků,
- odpovědnosti a pravomoci.

3.12 HOŘLAVÉ KAPALINY, CHEMICKÉ LÁTKY

Zaměstnavatel je povinen:

- určit místo a způsob ukládání hořlavých kapalin a chemických látek (pokud tato nutnost nastane), nejvhodnější je skladování v originálních obalech v nehořlavé (plechové) skříni,
- zamezit přístupu a manipulace nepovolanými osobami, např. uzamčením skříně či skladu,
- zajistit bezpečnou manipulaci podle pokynů v bezpečnostním listě,
- zajistit, aby bezpečnostní listy používaných hořlavých kapalin a chemických látek byly zaměstnancům k dispozici, např. ve složce – ve skladu, u vedoucího pracoviště apod.,
- označit prostor s výskytem hořlavých kapalin tabulkou „Zákaz kouření a manipulace s plamenem“ a „Hořlavé kapaliny“.

Zaměstnanci jsou povinni:

- ukládat hořlavé kapaliny a chemické látky jen na určených a označených místech,
- ukládat na pracovišti hořlavé kapaliny a chemické látky jen v originálních obalech, v max. povoleném množství, rozlité kapaliny ihned odstranit,
- informovat se o vlastnostech jednotlivých hořlavých kapalin a chemických látek, včetně čisticích prostředků a o potřebných bezpečnostních opatřeních (viz bezpečnostní listy),
- používat stanovené čisticí prostředky a způsob čištění doporučený výrobcem,
- dodržovat zákaz kouření a manipulace s plamenem při práci a ukládání hořlavých kapalin,
- nevystavovat nádoby s hořlavými kapalinami přímému sálavému teplu, zamezit přítomnosti zdrojů vznícení, styku s otevřeným ohněm a přehřátí,
- používat jen originální a nepoškozené obaly, ukládat obaly s hořlavými kapalinami vždy otvorem nahoru, náležitě je utěsnit a zajistit proti úniku,
- odstraňovat neprodleně veškeré rozlité hořlavé kapaliny (viz bezpečnostní list).

Pozor! Nejvíce nebezpečné jsou hořlavé kapaliny I. třídy nebezpečnosti, které mají teplotu vzplanutí do 21 °C!

BEZPEČNOSTNÍ LISTY CHEMICKÝCH LÁTEK A SMĚSÍ

Potřebné informace o nebezpečných vlastnostech chemické látky nalezneme v aktuálním bezpečnostním listě příslušné chemické látky nebo směsi (oddíl 2 – identifikace nebezpečnosti), někdy také na etiketě přímo na chemikálii (ovšem ne vždy). Aktuální bezpečnostní list **MUSÍ** poskytnout výrobce / prodejce chemikálie.

Poznámka: Problematiku bezpečnostních listů řeší Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 (REACH). V souladu s článkem 31 zaměstnavatel musí zajistit bezpečnostní listy pro chemické látky a směsi, které jsou klasifikovány jako NEBEZPEČNÉ, a to u výrobce či dodavatele příslušné látky nebo směsi. Jestliže látka nebo směs NEMÁ NEBEZPEČNÉ VLASTNOSTI, není potřeba poskytovat a zajišťovat bezpečnostní list.

Přístup k informacím pro pracovníky (viz článek 35 nařízení REACH)

Zaměstnavatelé umožní pracovníkům a jejich zástupcům přístup k informacím poskytnutým v souladu s články 31 a 32 ohledně látek nebo směsí, které pracovníci používají nebo jejichž účinkům mohou být během své práce vystaveni.

Poznámka: Není řečeno jak zajistit zaměstnancům přístup k bezpečnostním listům, není povinnost umístit bezpečnostní listy přímo na pracovišti. Zaměstnavatel sám musí zvolit vhodnou formu. Vzhledem k tomu, že se bezpečnostní listy neustále mění – aktualizují, vzniká problém v tom, že se na pracovištích vyskytují různé verze BL, zpravidla neaktuální. Řešením je ELEKTRONICKÁ EVIDENCE, tzn. následující postup:

1. Zajistit BL používaných chemikálií v elektronické podobě.
2. BL uložit na intranet, do sdílené složky, v počítači vedoucího provozu apod.
3. Seznámit zaměstnance s místem uložení BL.
4. BL aktualizovat v úložišti dle potřeby (doporučujeme kontrolu 1x ročně).

Při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami je zaměstnavatel povinen:

- zajistit, aby s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi klasifikovanými jako toxické nebo žíravé (H314), nakládali jen zaměstnanci starší 18 let a osoby, jejichž svéprávnost nebyla soudem omezena,
- pro pracoviště, na němž se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami nebo směsmi klasifikovanými jako vysoce toxické (akutní toxicita kategorie 1 nebo 2), toxické (akutní toxicita kategorie 3, toxicita pro specifické cílové orgány po jednorázové nebo opakované expozici kategorie 1), žíravé (žíravost kategorie 1), karcinogenní kategorie 1 nebo 2, mutagenní kategorie 1 nebo 2, toxické pro reprodukci kategorie 1 nebo 2 a dále látkami a směsmi, které mají přiřazenu kategorii nebo kategorie nebezpečnosti karcinogenita kategorie 1A nebo 1B, mutagenita v zárodečných buňkách kategorie 1A nebo 1B a toxicita pro reprodukci kategorie 1A nebo 1B, vydat písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s nimi,
- text pravidel projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti,
- prokazatelně seznámit zaměstnance s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek, se kterými nakládají, zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky a zásadami první předlékařské pomoci,
- zajistit, aby pravidla byla volně dostupná na pracovišti.

Zaměstnanci, tzn. osoby, které v rámci svého zaměstnání nakládají se stanovenými nebezpečnými chemickými látkami, jsou povinni:

- seznámit se se zpracovanými pravidly o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s těmito chemickými látkami a směsmi,
- dodržovat požadavky stanovené ve zpracovaných pravidlech.

Co je tedy zaměstnavatel povinen provést?

1. Vytipovat všechny používané chemikálie, kterých se týká povinnost zpracovat pravidla.
2. Zpracovat pravidla (zajistit jejich zpracování).
3. Odeslat pravidla na příslušnou krajskou hygienickou stanici ke schválení (KHS vydá souhlasné stanovisko).
4. Vyvěsit schválená pravidla na pracovišti, kde se s danou chemikálií pracuje.
5. Proškolit zaměstnance (seznámit s textem pravidel a stanovenými požadavky na zajištění BOZP).

POZOR: Některé čisticí prostředky jsou výrobcem NOVĚ klasifikovány jako ŽÍRAVÉ látky!
Např. Savo, Domestos.

Seznam nebezpečných látek, kterých se uvedené požadavky týkají		
Klasifikace	Symbol	H-věty
Vysoce toxické		H300 Při požití může způsobit smrt H310 Při styku s kůží může způsobit smrt H330 Při vdechování může způsobit smrt
Toxické		H301 Toxický při požití H311 Toxický při styku s kůží H331 Toxický při vdechování
		H370 Způsobuje poškození orgánů H372 Způsobuje poškození orgánů při prodloužené nebo opakované expozici
Žíravé		H314 Způsobuje těžké poleptání kůže a poškození očí
Karcinogenní		H350 Může vyvolat rakovinu H350i Může vyvolat rakovinu při vdechování
Mutagenní		H340 Může vyvolat genetické poškození
Toxické pro reprodukci		H360F Může poškodit reprodukční schopnost H360D Může poškodit plod v těle matky

ZNÁMÉ ŽÍRAVINY, které se mohou vyskytovat na pracovišti (NUTNÉ ZPRACOVÁNÍ PRAVIDEL):

- práškový dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty – např. Chloramin T, Torsan P
- tekutý dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty – např. Savo Original, Savo Prim, Domestos 24 H Plus
- tekutý dezinfekční a mycí prostředek na zdravotnické prostředky – např. Discleen Extra, Mikasept (CN, KAS, ...)
- tekutý čisticí prostředek na toalety – např. Savo WC, Domestos WC, Duck, Cillit Bang
- tekutý prací a bělicí prostředek na prádlo a záclony – Savo Perex
- přípravek proti plísním ve spreji – např. Savo Proti plísním, Savo Proti plísním Koupelna
- hydroxid sodný – čistič odpadů – např. Krtek, Fredy, Rejsek, Ravak Turbo cleaner, Mr. Matter, Rasin, Sifo apod.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	39
	Celkem:	44

- tekutý čistič odpadů – např. Savo Razant, Domestos Čistič odpadů, MELT – kyselina sírová, hydroxid sodný 50 % – louh tekutý
- přípravek na odstraňování tuku a připálenin ve spreji – např. Mefisto Kuchyně, EFEKT Čistič na trouby a grily, Rivonit Grill, Suma Grill, CONVOClean Forte, Real kamna, trouby, grily
- mycí prostředek do myčky nádobí – např. Topmatic Universal Special, Winterhalter, Purex AMS, RM clean, Orkán profi
- prostředek pro čištění konvektomatu – např. CONVOClean forte
- čisticí a odmašťovací prostředek pro strojní čištění (VAPka) – např. Kärcher, A-Clean 111

ZNÁMÝ KARCINOGEN A MUTAGEN, který se vyskytuje na pracovišti (NUTNÉ ZPRACOVÁNÍ PRAVIDEL):

- **automobilový benzín Natural** (pro pohon spalovacích motorů, např. sekačka, křovinořez, pila)

Bližší požadavky pro zajištění bezpečné práce je vhodné stanovit v samostatných dokumentech – Pravidlech o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí. Není nutné zpracovat pravidla zvláště pro každou chemickou látku, ale postačí, když je dokument připraven pro jednotlivé typy přípravků, např.:

- tekutý dezinfekční a čisticí prostředek na podlahy a předměty (žiravý)
- tekutý čisticí prostředek na toalety (žiravý)
- hydroxid sodný – čistič odpadů (žiravý)
- bezolovnatý automobilový benzín (karcinogenní, mutagenní)

Pravidla musí obsahovat zejména informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek a směsí, se kterými zaměstnanci nakládají, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě

4 BEZPEČNOSTNÍ ZNAČENÍ

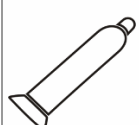
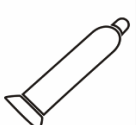
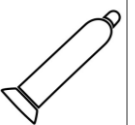

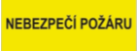

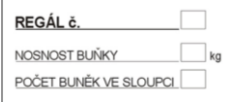

Zaměstnavatel je povinen:

- označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními a požárními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k BOZP a PO.

Poznámka: V případě pronajatých prostor může být některá povinnost upravena smlouvou o pronájmu.

V objektech je nutné rozmístit minimálně tyto bezpečnostní a požární tabulky:

Umístění značky	Značka	
hlavní uzávěry médií		 + ovládané el. zařízení
elektrické rozvaděče a zařízení	 na každé el. zařízení (rozvaděč)	 na el. rozvaděč s hlavním vypínačem el. proudu

Umístění značky	Značka
chodby, schodiště, východy	 <p style="text-align: right;">vyznačení směru úniku</p> <p style="text-align: right;">doplňková tabulka nad dveře</p>
prostory, kde je zákaz kouření a výskytu otevřeného ohně	 <p style="text-align: center;">příp. příp.</p>
prostory, kde je povolen vstup pouze oprávněným osobám	 <p style="text-align: center;">např. provozní zázemí, sklady apod.</p>
snížený / zúžený průjezd	 <p style="text-align: right;">označení max. šířky, výšky průjezdu</p>
prostory s výskytem tlakových lahví	 <p style="text-align: center;">tzn. názvy plynů</p>
prostory s výskytem hořlavých kapalin	 <p style="text-align: center;">apod., např. skladovací prostory</p>
hasicí přístroje (na nesnadno viditelných místech) a nástěnné hydranty	 <p style="text-align: right;">doplňková šipka (směr umístění)</p>
regály	 <p style="text-align: right;">evid. číslo, nosnost buňky, počet buněk ve sloupci</p>
překážky v komunikacích, které nelze odstranit (žlutočerné šrafování)	 <p style="text-align: right;">např. spodní hrana sklopných a zdvižných vrat</p>
prosklené dveře	 <p>Průhledné nebo prosklené dveře musí být ve výšce 1,1 m až 1,6 m nad podlahou náležitě výrazně označeny. Doporučujeme umístit fotoluminiscenční samolepky, které zároveň udávají směr otevírání dveří.</p>

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	41
	Celkem:	44

Dále se doporučuje umístit na jednotlivých pracovištích následující tabulky:

Umístění značky	Značka
čísla tísňového volání (doporučeno)	 <p>Vyvěšením této fotoluminiscenční tabulky (viditelnost i ve tmě) lze jednoduše splnit zákonnou povinnost zaměstnavatele „zřetelně označit čísla tísňového volání“.</p>
důležitá telefonní čísla (doporučeno)	 <p>Tabulka uvádí čísla tísňového volání a umožňuje dopsat i další důležitá telefonní čísla, např. závodní lékař, vedoucí provozu, bezpečnostní technik apod.</p>
povolení spotřebiče (doporučeno)	 <p>Tabulka s uvedením názvu spotřebiče (příp. i více spotřebičů najednou) a odpovědné osoby. Vhodné pro kontrolu, zda zaměstnanci nepoužívají vlastní, tzn. neschválené spotřebiče. Dále je splněna povinnost stanovit odpovědnou osobu za každý spotřebič.</p>
mokrá podlaha (doporučeno)	 <p>Výstražný stojan „Pozor, kluzká podlaha“ upozorňuje na nebezpečí uklouznutí, např. po vytření podlahy. Zdůrazňuje tak riziko vzniku úrazu zejména pro osoby, které se pohybují v objektu.</p>
první a poslední schodišťový stupeň	 <p>Barevné odlišení od ostatních ploch (např. žlutočerným šrafováním), doporučuje se umístit fotoluminiscenční pásky, pro viditelnost i ve tmě. Povinné označení (odlišení) prvního a posledních schodišťového stupně platí ve výrobních a skladovacích objektech.</p>

5 TECHNICKÁ A TECHNOLOGICKÁ ZAŘÍZENÍ

Zaměstnavatel je povinen:

- provádět kontroly, opravy, údržbu a revize dalších instalovaných zařízení a vést evidenci o těchto kontrolách, opravách, údržbě a revizích.

Jedná se zejména o následující zařízení:

- **elektrická instalace** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle protokolu o určení vnějších vlivů a příslušných norem,
- **elektrické spotřebiče a zařízení** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle typu zařízení a příslušných norem,

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	42
	Celkem:	44

- **hromosvody** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik el. zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací podle vyhlášky č. 50/1978 Sb.), periodicky dle typu zařízení a příslušných norem,
- **zdvihací zařízení (jeřáby, výtahy)** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik zdvihacích zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **tlakové nádoby stabilní (TNS)** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik tlakových nádob (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **plynové spotřebiče a zařízení** – revize provádí dodavatelská firma, revizní technik plynových zařízení (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů),
- **komíny** – kontroly a čištění provádí dodavatelská firma, kominík (osoba s příslušnou kvalifikací), periodicky ve stanovených lhůtách (dle platných předpisů).

Podrobné informace o kontrolách, opravách a údržbě příslušného zařízení jsou uvedeny v příslušném návodu výrobce zařízení.

Revize je možno zajistit a provádět vlastními zaměstnanci nebo dodavatelským způsobem.

Pokud je k provádění činnosti nutná odborná kvalifikace podle zvláštního předpisu a zaměstnanec ji nemá, nesmí danou činnost provádět.

Poznámka: V případě pronajatých prostor může být některá povinnost upravena smlouvou o pronájmu. Vždy je však potřeba zajistit si kopii dokladu o splnění povinnosti, provedení revize apod.

Bližší požadavky na provádění revizí a kontrol technických a technologických zařízení v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu. Zaměstnavatel stanoví zejména:

- **druhy instalovaných technických a technologických zařízení,**
- **lhůty jednotlivých druhů revizí, kontrol (periody opakování),**
- **požadavky na oprávnění nebo odbornou způsobilost osob provádějících kontroly, revize,**
- **požadavky na vedení a ukládání dokumentace o provedených kontrolách a revizích,**
- **odpovědnosti a pravomoci.**

6 KONTROLNÍ ČINNOST NA PRACOVIŠTÍCH

Zaměstnavatel je povinen:

- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje, vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění,
- pravidelně kontrolovat úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav pracovních prostředků, zařízení a vybavení pracovišť,
- zjištěné závady a nedostatky v daných termínech odstranit nebo zajistit jejich odstranění.

Poznámka: § 108 odst. 5 zákoníku práce stanoví: „Zaměstnavatel je povinen organizovat nejméně jednou v roce prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na všech pracovištích a zařízeních zaměstnavatele v dohodě s odborovou organizací nebo zástupcem zaměstnanců pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a zjištěné nedostatky odstraňovat.“

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	43
	Celkem:	44

6.1 ROČNÍ PROVĚRKY BOZP

Kontroly bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se provádějí **1x ročně na všech pracovištích** (roční prověrky BOZP). Kontroly provádí zaměstnavatel (pokud zaměstnává nejvýše 25 zaměstnanců), příp. odborně způsobilá osoba v prevenci rizik.

Předmětem kontroly BOZP je zejména:

- vyhledávání nebezpečných činitelů pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťování jejich příčin a zdrojů, vyhledávání a hodnocení rizik a přijímání opatření k jejich odstranění,
- zjišťování úrovně bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- označení pracovišť příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny,
- dokumentace BOZP (směrnice, pokyny, apod.), její zpracování a aktuálnost,
- provádění lékařské péče o zaměstnance, dokumentace k pracovním úrazům,
- zajištění první pomoci a lékárniček,
- vybavení zaměstnanců OOPP, včetně potřebné dokumentace, a používání stanovených OOPP zaměstnanci,
- provádění školení (vstupní, opakovaná, příp. odborná), včetně příslušných osnov školení,
- provádění revizí,
- způsob skladování, skladovací prostory a činností s tím související,
- dodržování technických podmínek a návodů vykonávaných činností,
- odstranění dříve zjištěných závad a nedostatků ve stanovených termínech, včetně závad zjištěných Oblastním inspektorátem práce.

6.2 ZÁZNAM O KONTROLE

O každé kontrole (roční prověrce) musí být proveden záznam.

Záznam o kontrole obsahuje:

- datum provedení kontroly,
- označení objektu a pracoviště,
- zjištěné skutečnosti,
- navržená opatření a stanovení způsobu a termínů jejich splnění,
- jméno a podpis osoby, která záznam provedla,
- jméno a podpis vedoucího zaměstnance kontrolovaného pracoviště,
- záznam o splnění navržených opatření.

Opatření k odstranění zjištěných závad a nedostatků a termíny k jejich splnění navrhuje osoba, která kontrolu provedla. Záznam o kontrole musí být uložen na kontrolovaném pracovišti, příp. na jiném určeném a dostupném místě.

Bližší požadavky na provádění kontrol BOZP na pracovištích v dané společnosti je vhodné stanovit v samostatném dokumentu – OS Organizace BOZP a PO, příp. v jiném dokumentu.

Zaměstnavatel stanoví zejména:

- systém provádění kontrol,
- lhůty kontrol BOZP (periody opakování),
- kdo bude kontroly provádět,
- co bude předmětem kontrol,
- požadavky na vedení a ukládání dokumentace o provedených kontrolách,
- odpovědnosti a pravomoci.

Školící příručka Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	Strana:	44
	Celkem:	44

7 ZÁVĚR

Zaměstnavatel je povinen zajistit řádné zpracování, vedení a ukládání veškeré dokumentace týkající se plnění povinností na úseku BOZP, včetně záznamů o školení, revizních zpráv, návodů k obsluze apod., udržovat zpracovanou dokumentaci aktuální a v případě změn zajistit její aktualizaci oprávněnou osobou.

Dokumentaci BOZP schvaluje statutární zástupce společnosti, podnikající fyzická osoba, příp. písemně pověřený vedoucí zaměstnanec.

Školící příručka

Zásady pro poskytování první pomoci

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	2
	Celkem:	22

OBSAH

1	ZÁKLADNÍ POSTUP.....	3
1.1	Zajištění bezpečnosti zachránce	3
1.2	Přivolání odborné pomoci	3
1.3	Orientační vyšetření zraněné osoby	4
1.4	Správné polohování zraněných osob	4
2	PRVNÍ POMOC – STAVY BEZPROSTŘEDNÍHO OHROŽENÍ ŽIVOTA	5
2.1	Základní neodkladná resuscitace dospělých	5
2.2	Základní neodkladná resuscitace dětí	6
2.3	Bezvědomí	8
2.4	Masivní zevní krvácení	8
2.5	Vnitřní krvácení a šok	9
2.6	Tonutí	10
2.7	Úraz elektrickým proudem	10
2.8	Uzávěr dýchacích cest cizím tělesem	11
3	PRVNÍ POMOC – OSTATNÍ ÚRAZY A PORANĚNÍ	12
3.1	Poranění hlavy	12
3.2	Poranění hrudníku	12
3.3	Poranění břicha	13
3.4	Poranění pánve	13
3.5	Poranění páteře	13
3.6	Poranění končetin	14
3.7	Poranění očí	14
3.8	Úrazové amputace	15
3.9	Ošetření ran	15
3.10	Popáleniny	16
3.11	Úpal, úžeh	17
3.12	Omrzliny	17
3.13	Podchlazení	18
4	PRVNÍ POMOC – ZASAŽENÍ CHEMICKÝMI LÁTKAMI.....	19
4.1	Obecné zásady první pomoci	19
4.2	Žíraviny – poleptání	19
4.3	Toxické látky	20
4.4	Dráždivé a zdraví škodlivé látky	21
4.5	Otrava oxidem uhelnatým	22

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	3
	Celkem:	22

1 ZÁKLADNÍ POSTUP

1.1 ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ZACHRÁNCE

Zachránce musí konat bezpečně a rozvážně, vždy s ohledem na svou vlastní bezpečnost. Zpravidla nikdy nelze vyloučit nakažlivé onemocnění postiženého, proto musí zachránce vždy postupovat tak, jako by postižený nakažený byl, tzn. důsledné používání rukavic a resuscitační roušky.

Postup při dopravní nehodě

- zastavit v bezpečné vzdálenosti od nehody, rozsvítit výstražná světla
- všechny osoby, které se nebudou podílet na záchranné akci, odkázat za svodidla, do bezpečné vzdálenosti
- obléct reflexní vestu
- umístit výstražný trojúhelník do vhodné vzdálenosti
- vypnout motor havarovaného vozidla, zatáhnout ruční brzdu
- zamezit kouření a manipulaci s otevřeným ohněm

Postup při požáru

- umístit mokrý šátek přes ústa a nos
- použít přilbu nebo improvizovanou ochranu hlavy
- chránit ruce (rukavice, omotání hadrem)
- chránit nohy (celistvá kožená obuv)

Postup při úniku plynu

- otevřít, příp. rozbít okna a dveře, vytvořit průvan
- zamezit kouření a manipulaci s otevřeným ohněm

Postup při zasažení elektrickým proudem

- přerušit kontakt zraněného s vodičem (vypnout spotřebič, vytáhnout el. kabel ze zásuvky, vypnout jistič, hlavní vypínač el. proudu)
- v případě vedení vysokého napětí se nepřibližovat, dokud si zachránce není jistý, že je odpojen el. proud (hrozí výboj do vzdálenosti několika metrů)

Postup při tonutí

- pokud je to možné, provádět záchranu ze břehu (podat větev, provaz, záchranný kruh, použít loďku)
- při záchraně z vody vždy použít jištění zachránce (lano ukotvené na břehu)

1.2 PŘIVOLÁNÍ ODBORNÉ POMOCI

Zdravotnickou záchrannou službu – tísňovou linku 155, příp. 112 – volejte vždy

- když se náhle zhorší zdravotní stav zraněného
- v případě závažného úrazu nebo závažné mimořádné události
- pokud si nejste jisti, zda se jedná o závažný úraz

Před příjezdem zdravotnické záchranné služby

- poskytněte první pomoc zraněnému
- zajistěte přístup na místo nehody – otevřít bránu, odstavit vozidla, zprůjezdnit cestu apod.

1.3 ORIENTAČNÍ VYŠETŘENÍ ZRANĚNÉ OSOBY

V první řadě je potřeba zjistit, o jaké zranění se jedná. Následně je možné vyhodnotit nutnost první pomoci a určit způsob, jakým bude provedena.

1. Zjištění život ohrožujících stavů

- masivní zevní krvácení
- porucha vědomí (oslovení zraněného, mírné zatřesení)
- zástava dýchání

Pokud je zjištěn život ohrožující stav, je nutné ihned poskytnout první pomoc.

2. Orientační vyšetření osob se zachovalými základními životními funkcemi

- dýchání – frekvence, hloubka, chrčení
- barva kůže a rtů – promodráání, zčervenání, bledost
- rány – umístění rány, krvácení, cizí tělesa
- končetiny – deformace, pohyblivost
- obličej – nesouměrnost, zvratky, pěna u úst
- oči – šilhání, sevřená víčka, velikost zorniček
- tep – frekvence, pravidelnost, hmatatelnost
- teplota – pocení, zimnice, třes, křeče

Na základě orientačního vyšetření záchránce poskytuje první pomoc dle příslušné kapitoly.

1.4 SPRÁVNÉ POLOHOVÁNÍ ZRANĚNÝCH OSOB

Pokud je to možné, nechte zraněnou osobu v poloze, kterou si sama zvolila. Zvolená poloha nesmí zhoršovat stav zraněného a nesmí mu působit bolest nebo nepohodlí.

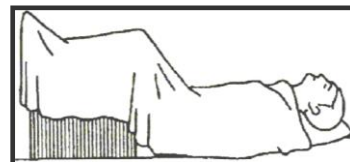
Stabilizovaná poloha na boku

- pro zraněné v bezvědomí, pro které je nevhodná poloha vleže na zádech, neboť existuje riziko vdechnutí krve či žaludečního obsahu:
 - krvácení z nosu, z ústní dutiny
 - zvracení
 - tonutí
 - bezvědomí při otravě nebo opilosti
- pro zraněné v bezvědomí, jestliže musí zůstat bez dozoru
 - hromadné mimořádné události
 - záchránce musí přivolat pomoc (např. úrazy v lese, v odlehlém terénu apod.)

Poloha s dolními končetinami zvednutými o 30 cm

- mdloby (krátkodobé poruchy vědomí)
- závažné alergické reakce

Poloha vsedě nebo v polosedě

- dušnost, bolesti na hrudi
- poranění hrudníku

Poloha vleže na zádech

- ostatní případy, pro které nejsou vhodné výše uvedené polohy

2 PRVNÍ POMOC – STAVY BEZPROSTŘEDNÍHO OHROŽENÍ ŽIVOTA

2.1 ZÁKLADNÍ NEODKLADNÁ RESUSCITACE DOSPĚLÝCH

Resuscitace (oživování) se použije v případě zástavy oběhu, tzn. při přerušení oběhu krve následkem selhání srdce jako pumpy. Během 3 – 5 minut bez účinného oživování dochází k postupnému odumírání mozkových buněk.

Příčiny zástavy oběhu

- srdeční – náhlá zástava oběhu (onemocnění srdce)
- úraz elektrickým proudem
- dechové (dušení, neprůchodnost dýchacích cest)
- těžké úrazy hrudníku
- těžké úrazy spojené s velkou krevní ztrátou
- tonutí

Příznaky

- náhlá ztráta vědomí
- porucha dýchání

První pomoc – pokud zraněný reaguje

- zraněného nechat v poloze, ve které byl nalezen (pokud nehrozí další nebezpečí)
- v případě potřeby zavolat zdravotnickou záchrannou službu
- v případě potřeby poskytnout první pomoc (ošetřit zlomeniny, krvácení apod.)

První pomoc – pokud zraněný nereaguje

- přivolat dalšího zachránce (pokud je to možné)
- zraněného opatrně otočit na záda
- uvolnit dýchací cesty (zaklonit hlavu a zvednout bradu)
- zkontrolovat, zda zraněný normálně dýchá (sledovat pohyby hrudníku, tvář nebo ucho přiložit k ústům a ověřit dech – proudící vzduch)

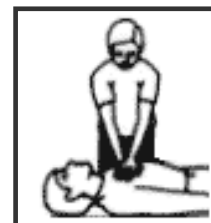

První pomoc – pokud si je zachránce jist, že zraněný normálně dýchá

- viz kapitola „Bezvědomí“

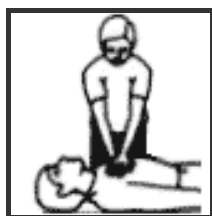
První pomoc – pokud zraněný nereaguje a zachránce neví, zda normálně dýchá

- přivolat dalšího zachránce (pokud je to možné)
- neprodleně přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- provádět nepřímou masáž srdce – stlačování hrudníku:
 - kleknout si z boku nad postiženým, který leží na tvrdé podložce
 - jednu ruku položit hranou zápěstí na dolní část prsní kosti, druhou ruku položit na první, paže napnout v loktech a naklonit se nad zraněným (ruce kolmo nad hrudní kostí)
 - rytmicky stlačovat hrudník s frekvencí přibližně 100x za minutu (ne více než 120x za minutu) do hloubky 5 – 6 cm
 - po každém stlačení umožnit návrat hrudníku do původní polohy
- pokračovat v masáži do příjezdu zdravotnické záchranné služby nebo dokud se zraněný nezačne budít (hýbat se, otevírat oči, normálně dýchat)

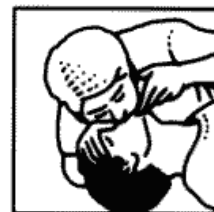

První pomoc – pokud je záchránce vyškolen a ochoten provádět umělé dýchání

- kombinovat nepřímou masáž srdce (stlačení hrudníku) a umělé dýchání v poměru 30 : 2
 - 30x stlačit hrudník, uvolnit dýchací cesty (zaklonit hlavu a zvednout bradu), otevřít ústa zraněného, prsty stisknout nos
 - nadechnout se, přiložit ústa těsně na ústa zraněného a plynule vydechnout do zraněného, přitom sledovat, zda se hrudník zraněného zvedá, oddálit ústa a umožnit zraněnému vydechnout (vše opakovat 2x, nikdy ne vícekrát)
 - pokud jsou první dva pokusy o umělé vdechy neúspěšné, zkontrolovat dutinu ústní zraněného, odstranit případnou viditelnou překážku a ověřit, zda je záklon hlavy a zvednutí brady zraněného dostatečné
 - neprodleně začít znovu stlačovat hrudník
- pokračovat v nepřerušovaném ožívání do příjezdu zdravotnické záchranné služby nebo dokud se zraněný nezačne budít (hýbat se, otevírat oči, normálně dýchat)

30x : 2x
stlačení hrudníku vdech

***Poznámka:** Při umělém dýchání použijte tzv. resuscitační roušku, která zamezí přímému tělesnému kontaktu s postiženým.*

Nevhodné postupy

- nerozpoznání zástavy oběhu (záměna stavu za epilepsii, opilost apod.)
- přerušování nepřímé masáže srdce
- nedostatečná frekvence stlačení hrudníku (méně než 100x za minutu)
- nedostatečná hloubka stlačení (méně než 5 cm)

2.2 ZÁKLADNÍ NEODKLADNÁ RESUSCITACE DĚTÍ

Resuscitace dětí (do puberty) = kombinace masáže srdce a umělého dýchání. Během 3 – 5 minut bez účinné resuscitace dochází k postupnému odumírání mozkových buněk.

Příčiny zástavy oběhu

- dechové (dušení, neprůchodnost dýchacích cest – vdechnutí cizího tělesa nebo jídla)
- záněty v oblasti hrtanu
- bezvědomí s křečemi
- úrazy
- tonutí
- úraz elektrickým proudem
- srdeční – náhlá zástava oběhu (onemocnění srdce) – u dětí vzácně

Příznaky

- náhlá ztráta vědomí (dítě nereaguje na oslovení nebo mírné zatřesení, nemá svalové napětí)
- porucha dýchání
- promodráání kůže a sliznic

První pomoc – pokud dítě reaguje (normálně dýchá, hýbe se, pláče, kašle)

- dítě nechat v poloze, ve které se nachází (pokud nehrozí další nebezpečí), pravidelně ho sledovat
- v případě potřeby zavolat zdravotnickou záchrannou službu
- v případě potřeby poskytnout první pomoc (ošetřit zlomeniny, krvácení apod.)

První pomoc – pokud dítě nereaguje

- přivolat dalšího zachránce (pokud je to možné)
- zraněného opatrně otočit na záda
- uvolnit dýchací cesty (zaklonit hlavu a zvednout bradu, u kojenců do 1 roku spíše neutrální poloha hlavy bez výrazného záklonu)
- zkontrolovat, zda dítě normálně dýchá (sledovat pohyby hrudníku, tvář nebo ucho přiložit k ústům a ověřit dech – proudící vzduch)

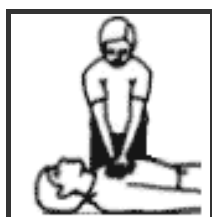
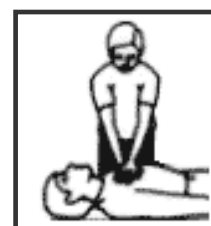

První pomoc – pokud si je zachránce jist, že dítě normálně dýchá

- dítě nechat v poloze, ve které se nachází (pokud nehrozí další nebezpečí), pravidelně ho sledovat (zejména dýchání)
- zavolat zdravotnickou záchrannou službu

První pomoc – pokud dítě nereaguje a zachránce neví, zda normálně dýchá

- neprodleně přivolat zdravotnickou záchrannou službu – pokud je na místě více zachránců, jestliže je pouze jeden zachránce – resuscitovat 1 minutu (viz následující postup) a pak přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- udržovat volné dýchací cesty a vdechnout 5x do dítěte – prsty stisknout nos dítěte a utěsnit ústa kolem úst dítěte, u kojenců do 1 roku vdechnout do úst i nosu (vdechnout vždy jen tolik vzduchu, aby bylo patrné zvedání hrudníku dítěte, kojence)
- nikdy neprovádět více než 5 umělých vdechů za sebou
- pokud jsou umělé vdechy neúspěšné, zkontrolovat ústní dutinu dítěte, odstranit případnou viditelnou překážku a ověřit, zda je záklon hlavy a zvednutí brady dítěte dostatečné (u kojenců do 1 roku může být velký záklon hlavy příčinou neprůchodnosti dýchacích cest)
- provádět nepřímou masáž srdce – stlačování hrudníku:
 - stlačovat dolní část hrudní kosti pomocí jedné nebo obou rukou, u kojenců do 1 roku dvěma prsty,
 - rytmicky stlačovat hrudník s frekvencí přibližně 100x za minutu (ne více než 120x za minutu) do hloubky přibližně 4 cm u kojenců, 5 cm u ostatních dětí
 - po každém stlačení umožnit návrat hrudníku do původní polohy
- pokračovat v resuscitaci v poměru 30 stlačení hrudníku a 2 umělé vdechy, do příjezdu zdravotnické záchranné služby nebo dokud se dítě nezačne budít (hýbat se, otevírat oči, plakat, normálně dýchat)

30x : 2x
stlačení hrudníku vdech

2.3 BEZVĚDOMÍ

Vědomí je jednou ze tří základních životních funkcí. Bezvědomí je stav bezprostředního ohrožení života.

Příčiny bezvědomí

- porucha ostatních základních životních funkcí (dýchání, krevní oběh)
- poškození mozku (úraz, krvácení)
- otrava (alkohol, léky, návykové látky)

Príznaky

- zraněný sedí nebo leží ve zhroucené poloze
- zraněný nereaguje na podněty (slovní, fyzické)

První pomoc – pokud zraněný reaguje

- zraněného nechat v poloze, ve které byl nalezen (pokud nehrozí další nebezpečí)
- v případě potřeby zavolat zdravotnickou záchrannou službu
- v případě potřeby poskytnout první pomoc (ošetřit zlomeniny, krvácení apod.)

První pomoc – pokud zraněný nereaguje a zachránce neví, zda normálně dýchá

- viz kapitola „Základní neodkladná resuscitace“

První pomoc – pokud si je zachránce jist, že zraněný normálně dýchá

- zraněného nechat v poloze, ve které byl nalezen (pokud nehrozí další nebezpečí)
- udržovat volné dýchací cesty
- zavolat zdravotnickou záchrannou službu
- zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- sledovat dýchání zraněného a pokud přestane normálně dýchat, postupovat podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“

První pomoc – do stabilizované polohy uložit zraněného jen v případě, že normálně dýchá

- zraněný zvrací nebo krvácí z úst nebo nosu
- v případě bezvědomí následkem tonutí
- pokud je nutné zraněného z jakýchkoliv důvodů opustit
- jedná-li se pravděpodobně o opilost či jinou otravu

Nevhodné postupy

- vytahování jazyka
- podkládání hlavy
- pokusy o posazení
- uložení do stabilizované polohy bez možnosti kontroly dýchání

2.4 MASIVNÍ ZEVNÍ KRVÁCENÍ

Při masivním krvácení dochází k rychlé ztrátě velkého množství krve.

Příčiny masivního krvácení

- jakékoliv rány (zejména řezné)
- amputace

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	9
	Celkem:	22

Příznaky

- stříkající nebo intenzivně vytékající krev
- zraněný je bledý
- oděv nasáklý krví, krev na podlaze či v okolí

První pomoc

- zraněného posadit nebo položit
- pevně stlačit krvácející cévu přímo v ráně (použít rukavice!)
- zhotovit tlakový obvaz (pokud je to možné) – na ránu přiložit tlakový polštářek (nerozvinutý obvazový balíček) a ránu pevně zavázat, pokud krev prosakuje, přiložit další vrstvu
- zajistit protišoková opatření – viz kapitola „Vnitřní krvácení a prevence šoku“

První pomoc – použití zaškrcovadla

- zaškrcovadlo by měl použít pouze vyškolený záchránce a může se použít jen v následujících případech:
 - hromadná nehoda, úraz
 - krvácení není možné zastavit nebo výrazně omezit přímým tlakem
- zaškrcovadlo přiložit zásadně nad ránu na paži, stehno (nikdy v blízkosti lokte či kolene)
- zaškrcovadlo řádně utáhnout (nedostatečné utažení může krvácení naopak zhoršit)
- na končetinu napsat čas přiložení zaškrcovadla
- zaškrcovadlo nepovolovat
- při dlouhodobém zaškrcení je vhodné končetinu chladit
- zraněného v co nejkratším čase dopravit do zdravotnického zařízení

2.5 VNITŘNÍ KRVÁCENÍ A ŠOK

Při vnitřním krvácení uniká krev z cév do tělesných dutin nebo do vnitřních orgánů. Šok je stav, kdy organismus není schopen zabezpečit potřebnou dodávku kyslíku do tkání a orgánů.

Příčiny vnitřního krvácení

- úraz způsobený vysokou energií (pád z výšky, náraz ve velké rychlosti)
- přímé násilí působící na tělo
- bodná, střelná poranění

Příčiny šoku

- ztráta krve (při vnějším i vnitřním krvácení)

Příznaky úrazového šoku

- viditelné vnější krvácení, příp. podezření na vnitřní krvácení
- bledost, chladná kůže, studený pot
- slabost, únava, neklid, porucha vědomí, zrychlený a slabý tep
- pocit žízně

První pomoc

- zraněného položit, příp. uložit do polohy, která mu vyhovuje
- zastavit vnější krvácení – viz kapitola „Masivní zevní krvácení“
- přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- se zraněným manipulovat jen minimálně
- zabránit podchlazení zraněného – izolovat od země, přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- zraněného nepřetržitě sledovat a kontrolovat životní funkce

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	10
	Celkem:	22

2.6 TONUTÍ

Tonutí je dušení v důsledku ponoření do vody nebo jiné kapaliny.

Příčiny tonutí

- nehoda při koupání nebo jiných aktivitách ve vodě
- proboření ledu

Příznaky

- bezvědomí nebo porucha vědomí a následující pobyt ve vodě nebo pod hladinou
- promodráání kůže a sliznic
- bublavé dýchání, kašel, zvracení

První pomoc

- přivolat zdravotnickou záchrannou službu, příp. hasiče
- tonoucího vytáhnout z vody:
 - pokud je to možné, provádět záchranu ze břehu (podat větev, provaz, záchranný kruh, použít loďku)
 - při záchrane z vody vždy použít jištění zachránce (lano ukotvené na břehu)

První pomoc – pokud postižený nereaguje a nedýchá normálně

- zahájit umělé dýchání ještě ve vodě (pokud je to možné a zachránce je k tomu vyškolen)
- po vytažení postiženého na pevnou podložku zahájit resuscitaci – 5 umělých vdechů a dále pokračovat v poměru 30 stlačení hrudníku a 2 umělé vdechy – viz kapitola „Základní neodkladná resuscitace“
- vytékání žaludečního obsahu je během oživování tonoucího časté, pokud znemožňuje umělé dýchání, je potřeba otočit postiženého na bok a odstranit obsah ústní dutiny
- resuscitace pouze stlačováním hrudníku je u tonoucího málo účinná

První pomoc – pokud postižený nereaguje a normálně dýchá

- postiženého uložit do stabilizované polohy na boku
- sledovat, zda postižený normálně dýchá
- zabránit podchlazení postiženého – izolovat od země, přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- postupovat podle kapitoly „Bezvědomí“

První pomoc – pokud postižený reaguje

- zraněného položit, příp. uložit do polohy, která mu vyhovuje
- zabránit podchlazení postiženého – izolovat od země, přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- přivolat zdravotnickou záchrannou službu i v tomto případě

2.7 ÚRAZ ELEKTRICKÝM PROUDEM

Příčiny úrazu elektrickým proudem

- kontakt s vedením el. proudu
- zásah el. obloukem (v případě vysokého napětí)
- zásah bleskem

Příznaky

- bezvědomí nebo porucha vědomí
- svalové křeče v končetinách, lokální bolest
- popáleniny (zejména u vysokého napětí)

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	11
	Celkem:	22

První pomoc

- přerušit kontakt zraněného s vodičem (vypnout spotřebič, vytáhnout el. kabel ze zásuvky, vypnout jistič, hlavní vypínač el. proudu) – pomocí nevodivého předmětu (např. dřevo)
- v případě vedení vysokého napětí se nepřibližovat, dokud si zachánce není jistý, že je odpojen el. proud (hrozí výboj do vzdálenosti několika metrů)
- při náhlé zástavě oběhu postupovat podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“
- pokud je zraněný v bezvědomí, postupovat podle kapitoly „Bezvědomí“
- v případě popálenin postupovat podle kapitoly „Popáleniny“
- vždy zajistit odborné lékařské ošetření

2.8 UZÁVĚR DÝCHACÍCH CEST CIZÍM TĚLESEM

Cizí těleso v dýchacích cestách tvoří překážku, která omezuje nebo znemožňuje dýchání.

Příčiny uzávěru dýchacích cest

- vdechnutí sousta při jídle
- vdechnutí drobných součástí (zejména hračky u dětí)

Příznaky

- kašel
- nemožnost mluvit
- pískavé, hlučné dýchání
- panika
- promodrání kůže a ztráta vědomí

První pomoc – dospělí a děti nad 1 rok

- kašláním většinou vypudí předmět ven z dýchacích cest, pokud nepomůže nebo postižený nemůže kašlat), postupovat podle dalších pokynů
- předklonit postiženého tak, aby uvolněný předmět mohl vypadnout z úst
- postiženého 5x udeřit dlaní silně mezi lopatky a zkontrolovat, zda došlo k uvolnění dýchacích cest
- pokud uzávěr trvá, postavit se za postiženého v předklonu, pěst jedné ruky umístit mezi pupek a dolní konec hrudní kosti, druhou rukou pěst uchopit a silně tlačit směrem dovnitř a nahoru (opakovat 5x)
- pokud je postižený v bezvědomí, postupovat podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“

První pomoc – děti do 1 roku

- kašláním většinou vypudí předmět ven z dýchacích cest, pokud nepomůže nebo postižený nemůže kašlat), postupovat podle dalších pokynů
- dítě položit na své předloktí hlavou a obličejem dolů, dolní čelist dítěte je mezi palcem a prsty ruky zachránce (nestlačovat měkké tkáně pod bradou dítěte)
- dítě 5x udeřit dlaní silně mezi lopatky a zkontrolovat, zda došlo k uvolnění dýchacích cest
- pokud uzávěr trvá, uložit dítě na záda a 5x stlačit hrudník jako při resuscitaci
- pokud je dítě v bezvědomí, postupovat podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“
- vždy zajistit odborné vyšetření lékařem

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	12
	Celkem:	22

3 PRVNÍ POMOC – OSTATNÍ ÚRAZY A PORANĚNÍ

3.1 PORANĚNÍ HLAVY

Mozkolebeční poranění je poškození lebky a mozku, často je spojené s výronem krve do mozkové tkáně nebo do mozkových obalů. Zraněný je ohrožen poruchou vědomí s rizikem selhání ostatních životních funkcí (dýchání, krevní oběh).

Příznaky

- bolest, otok, krvácení na hlavě, krvácení z uší nebo nosu
- bezvědomí nebo porucha vědomí, výpadky paměti
- změny chování, zmatenost, nevolnost, zvracení
- nestejná šířka zornic

První pomoc

- zraněného položit, příp. uložit do polohy, která mu vyhovuje
- **ZAJISTIT TEPELNÝ KOMFORT:** zabránit podchlazení postiženého, zajistit jeho tepelnou izolaci od země, zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- **SLEDOVAT STAV ZRANĚNÉHO:** sledovat stav zraněného a reagovat na jeho případné zhoršení, pokud je zraněný v bezvědomí, postupovat podle kapitoly „Bezvědomí“
- **ODBORNÁ POMOC:** v případě potřeby přivolat zdravotnickou záchrannou službu (není nutné u malého poranění bez poruchy vědomí nebo paměti)

3.2 PORANĚNÍ HRUDNÍKU

Jedná se zejména o zlomeniny hrudní kosti a žeber, poranění hrudních orgánů, krvácení do dutiny hrudní a pneumotorax. Pneumotorax znamená přítomnost vzduchu mezi plícemi a hrudní stěnou – stěžuje dýchání a může vést až k zástavě krevního oběhu.

Příznaky

- bolest na hrudi, dušnost (pocit nedostatku vzduchu)
- rány na hrudníku (bublání v ráně svědčí pro pneumotorax)
- promodráání kůže a sliznic
- selhávání oběhu, rozvoj šoku (vnitřní krvácení do hrudníku)

První pomoc

- zraněného zklidnit a uložit do polohy vpolosedě se zapřenýma rukama (pokud je to možné)
- **ODBORNÁ POMOC:** při závažném poranění, dušnosti nebo krvácení přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- **OŠETŘIT PNEUMOTORAX:** bublání v ráně – přikrýt ránu rukou v rukavici, pokud bude poté dýchání snazší, je možné ránu ovázat poloprodyšným obvazem
- **NEVYTAHOVAT CIZÍ PŘEDMĚTY:** cizí předměty z rány zásadně nevytahovat
- **ZAJISTIT TEPELNÝ KOMFORT:** zabránit podchlazení postiženého, zajistit jeho tepelnou izolaci od země, zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- **SLEDOVAT STAV ZRANĚNÉHO:** sledovat stav zraněného a reagovat na jeho zhoršení

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	13
	Celkem:	22

3.3 PORANĚNÍ BŘICHA

Poranění břicha v vnitřních orgánů (trávicí trakt, játra, slezina, ledviny, močový měchýř) je často spojeno s vnitřním krvácením.

Příznaky

- bolest břicha, podlitiny, otevřené rány, ztuhlost břišních svalů
- zvracení, pocit na zvracení
- bledost, pocení, známky šoku

První pomoc

- zraněného zklidnit, uložit na podložku do polohy, která mu vyhovuje
- **ODBORNÁ POMOC:** v případě potřeby přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- **OŠETŘIT OTEVŘENÉ RÁNY:** vyhrézlé orgány nikdy nevpravovat zpět, pouze překrýt navlhčenou gázou, příp. ještě vrstvou neprodyšného materiálu (zabránit tak osychání povrchu orgánů)
- **NEVYTAHOVAT CIZÍ PŘEDMĚTY:** cizí předměty z rány zásadně nevytahovat
- **ZAJISTIT TEPELNÝ KOMFORT:** zabránit podchlazení postiženého, zajistit jeho tepelnou izolaci od země, zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- **SLEDOVAT STAV ZRANĚNÉHO:** sledovat stav zraněného a reagovat na jeho zhoršení

3.4 PORANĚNÍ PÁNVE

Jedná se o zlomeniny pánevních kostí, případně také poranění pánevních orgánů.

Příznaky

- bolest, omezená hybnost dolních končetin
- známky vnitřního krvácení a rozvoje šoku

První pomoc

- zraněného zklidnit, uložit do polohy, která mu vyhovuje a zbytečně s ním nemanipulovat (nikdy nezvedat dolní končetiny)
- **ZASTAVIT VIDITELNÉ KRVÁCENÍ:** viz kapitola „Masivní zevní krvácení“
- **ODBORNÁ POMOC:** vždy přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- **ZAJISTIT TEPELNÝ KOMFORT:** zabránit podchlazení postiženého, zajistit jeho tepelnou izolaci od země, zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- **SLEDOVAT STAV ZRANĚNÉHO:** sledovat stav zraněného a reagovat na jeho zhoršení

3.5 PORANĚNÍ PÁTEŘE

Jedná se o poškození obratlů, kloubů vazů a meziobratlových plotének. Může být spojeno s poškozením míchy a míšních nervů.

Příznaky

- bolest, poruchy hybnosti, svalová slabost
- zmenšení citlivosti, mravenčení, brnění
- porucha vědomí (při úrazu hlavy)

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	14
	Celkem:	22

První pomoc

- zraněného zklidnit, uložit do polohy, která mu vyhovuje a zbytečně s ním nemanipulovat
- ZABEZPEČIT ZÁKLADNÍ ŽIVOTNÍ FUNKCE: pokud zraněný nedýchá, postupovat podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“
- STABILIZOVAT HLAVU A OMEZIT POHYBY: jestliže je nutné zraněného přemístit (z důvodu dalšího nebezpečí v místě úrazu), je nezbytné během manipulace stabilizovat hlavu v ose těla a co nejvíce omezit pohyby v oblasti páteře (součinnost více zachránců)
- ODBORNÁ POMOC: vždy přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- ZAJISTIT TEPELNÝ KOMFORT: zabránit podchlazení postiženého, zajistit jeho tepelnou izolaci od země, zraněného přikrýt dekou nebo izotermickou fólií

3.6 PORANĚNÍ KONČETIN

Úrazy končetin zahrnují zejména zlomeniny kostí, poškození kloubů (pohmoždění, podvrtnutí, vykloubení), pohmoždění svalů a poranění šlach.

Příznaky

- bolestivý otok, krevní výron, omezení pohybu
- deformování, nenormální pohyb mimo kloub, přítomnost rány nebo krvácení
- poruchy prokrvení (končetina je bledá, chladná)

První pomoc

- ZASTAVIT VIDITELNÉ KRVÁCENÍ: viz kapitola „Masivní zevní krvácení“
- OŠETŘIT RÁNY: ošetření provést pokud možno pomocí sterilního materiálu
- ZNEHYBNIT KONČETINU: omezit pohyb a zraněnou končetinu nezatěžovat, zvednout ji a případně přiložit elastický obvaz, při znehybnění vždy dlahu podložit měkkým materiálem (dlaha musí znehybnit kloub nad i pod zlomeninou)
- OCHLAZOVAT: v případě chlazení ledem je nutné vždy chladit přes tkaninu, max. 20 minut souvislého chlazení
- ODBORNÁ POMOC: v případě potřeby přivolat zdravotnickou záchrannou službu

Nevhodné postupy

- rovnání zlomenin, napravování kloubů
- podcenění krevních ztrát

3.7 PORANĚNÍ OČÍ

Poranění očí je spojeno s velkou bolestivostí a dočasnou ztrátou vidění.

Příznaky

- silná bolest, slzení
- křečovitě sevření víček

První pomoc

- zraněného zklidnit a posadit, pomoci mu s orientací v prostoru
- DROBNÉ TĚLÍSKO ODSTRANIT: drobné nečistoty, hmyz, řasu vypláchnout čistou vodou
- PODAT ANTISEPTICKÉ OČNÍ KAPKY: zánět spojivek a podráždění UV zářením je možné v počátečním stádiu zklidnit antiseptickými očními kapkami
- ZAKRÝT STERILNÍM MATERIÁLEM: při poranění oční bulvy, při zaklínění většího tělesa nebo při závažnějším poranění v okolí očí – zakrýt obě oči sterilním obvazem (tzn. minimalizovat pohyb obou očí)

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	15
	Celkem:	22

- ODBORNÁ POMOC: v případě potřeby, zejména při závažném poranění, přivolat zdravotnickou záchrannou službu
- při zasažení chemickou látkou postupovat podle kapitoly „Zasažení chemickými látkami“

3.8 ÚRAZOVÉ AMPUTACE

Amputace je oddělení končetiny nebo její části, případně oddělení jiných orgánů (ušní boltec, nos, skalp).

Příznaky

- rozsáhlá rána, oddělená nebo visící amputovaná část
- krvácení z pahýlu

První pomoc

- PŘEDCHÁZET KONTAKTU S KRVÍ: vždy je nutné zabránit přímému kontaktu s krví zraněného – používat ochranné rukavice
- ZASTAVIT VIDITELNÉ KRVÁCENÍ: viz kapitola „Masivní zevní krvácení“
- ZAKRÝT STERILNÍM MATERIÁLEM: ránu na pahýlu přikrýt sterilním materiálem (náplast, gáza, obvaz), případně čistou, suchou textilií
- ZAJISTIT AMPUTOVANOU ČÁST: pokud je to možné, zajistit a ošetřit amputovanou část těla – nečistoty opláchnout proudem tekoucí vody, amputovanou část vložit do plastového sáčku a sáček uložit do nádoby se studenou vodou a ledem
- ODBORNÁ POMOC: přivolat zdravotnickou záchrannou službu, příp. zajistit odborné lékařské ošetření

3.9 OŠETŘENÍ RAN

Jedná se o porušení celistvosti kůže. Poranění dalších tkání nebo orgánů je závislé na druhu a hloubce rány.

Příznaky

- porušení celistvosti kůže
- krvácení, bolest

První pomoc

- PŘEDCHÁZET KONTAKTU S KRVÍ: vždy je nutné zabránit přímému kontaktu s krví zraněného – používat ochranné rukavice
- ZASTAVIT VIDITELNÉ KRVÁCENÍ: viz kapitola „Masivní zevní krvácení“
- VYČISTIT RÁNU: ránu vyčistit mechanicky proudem čisté vody do úplného vypláchnutí, volné cizí předměty odstranit, zaklíněné cizí předmět fixovat proti pohybu
- DEZINFIKOVAT: při zvýšeném riziku infekce je možno okolí rány dezinfikovat jodovou nebo alkoholovou dezinfekcí, příp. otřít dezinfekčním ubrouskem
- ZAKRÝT STERILNÍM MATERIÁLEM: ránu přikrýt sterilním materiálem (náplast, gáza, obvaz), případně čistou, suchou textilií
- ODBORNÁ POMOC: v případě potřeby přivolat zdravotnickou záchrannou službu

Nevhodné postupy

- hrubé mechanické drhnutí rány
- vytahování zabodnutých předmětů
- používání peroxidu vodíku

3.10 POPÁLENINY

Popáleniny mohou vznikat působením ohně, páry, horkých tekutin, elektrického proudu a žiravin. Vždy je poškozena kůže, případně sliznice, někdy i hlouběji uložené tkáně. Působí velké bolesti a hrozí riziko následné infekce. Popáleniny patří k závažným poraněním a mohou bezprostředně ohrozit život zraněného.

Příznaky

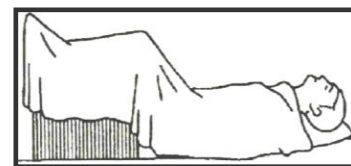
- bolest
- poškození kůže (zarudnutí, zblednutí, puchýře, příškvary)

Stupně popálenin

- 1. stupeň: zasahují povrch kůže, objevuje se zarudnutí a palčivá bolest
- 2. stupeň: pronikají hlouběji do podkoží, tvoří se puchýře, prudká palčivá bolest
- 3. stupeň: kůže je bílá a nebolestivá (jsou zničena nervová zakončení)
- 4. stupeň: tkáň je zuhelnatělá, zcela zničená, možnost poškození svalů nebo kostí

První pomoc

- **PŘERUŠIT ÚČINEK TEPLA:** odstranit příčinu popálení – vzdálit postiženého od ohně, odstranit část oděvu nasáklou horkým tukem nebo horkou vodou z popáleného místa dříve, než pevně přilne; suché spálené zbytky oděvu z popáleniny neodstraňovat; popálenin se nedotýkat
- **OCHLAZOVAT:** postižené místo intenzivně ochlazovat, např. ponořením do studené vody (15 – 25 °C) nebo podržením pod tekoucí studenou vodou nejméně 10 minut; pokud nelze popálenou plochu ponořit, přikládat na ni čisté studené obklady; příliš rozsáhlé popáleniny (nad 20 %) ochlazovat jen krátkodobě a jednorázově
- **ZAKRÝT STERILNÍM MATERIÁLEM:** po ochlazení popáleniny přikrýt sterilním materiálem, případně čistým, suchým obvazem nebo textilí; nepoužívejte vatou ani jiné „chlupaté“ materiály
- **ODSTRANIT ŠPERKY:** sundat náramky, prsteny, náušnice apod. (dříve, než vznikne otok)
- **PROTIŠOKOVÁ OPATŘENÍ:** v případě potřeby (u rozsáhlejších popálenin) provést protišoková opatření – zraněného uložit na záda, zvednout dolní končetiny a kontrolovat životní funkce, dále zajistěte:
 - TICHŮ: uklidňujte slovem, zachovejte klid
 - TEPLŮ: zamezte podchlazení, použijte izotermickou fólii, deku
 - TEKUTINY: nepodávejte pití, pouze svlažujte rty
 - TIŠENÍ BOLESTI: ochlazujte popáleniny, nedávejte žádné léky
 - TRANSPORT: ihned volejte záchrannou službu

Nevhodné postupy

- intenzivní celkové ochlazování
- přikládání ledových obkladů
- strhávání puchýřů nebo přiškvařeného oděvu
- používání mastí, zásypů, dezinfekcí (výjimkou jsou lehké popáleniny – červená kůže, neporušené puchýře – kdy je možno použít Panthenol sprej nebo pěnu)

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	17
	Celkem:	22

3.11 ÚPAL, ÚŽEH

Úpal je celkové přehřátí organismu, vzniká při pobytu v horkém prostředí. Úžeh je důsledkem přehřátí na slunci.

Příznaky

- žízeň, bolesti hlavy, nevolnost, zvracení
- zvýšená tělesná teplota
- suchá zarudlá kůže, popáleniny od slunečního záření
- křeče (v případě těžkého stavu)

První pomoc

- **PŘEMÍSTIT POSTIŽENÉHO Z HORKÉHO PROSTŘEDÍ:** přesunout postiženou osobu z horkého prostředí nebo přímého slunečního záření, příp. odstranit horký oděv
- **OCHLAZOVAT:** v případě zvýšené tělesné teploty zajistit chlazení postiženého – ventilátor, průvan, chladná sprcha, chladné obklady
- **OŠETŘIT SPÁLENINY:** k chlazení popálenin od slunce použít Panthenol sprej nebo pěnu, příp. jiné k tomu určené přípravky
- **ZAJISTIT TEKUTINY:** podat postiženému dostatečné množství tekutin, nejlépe minerální vodu

3.12 OMRZLINY

Jedná se o místní poškození chladem. Nejčastěji postihuje obnažené a nedostatečně prokrvené části těla – ušní boltce, tváře, prsty.

Příznaky

- palčivá bolest
- zbělení nebo mramorování kůže
- ztráta nebo porucha citlivosti

První pomoc

- **PŘEMÍSTIT POSTIŽENÉHO Z CHLADNÉHO PROSTŘEDÍ:** přesunout postiženou osobu do teplého prostředí
- **OHŘÍVAT:** zajistěte ohřívání omrzlých částí těla ve vodní lázni o teplotě 37 – 42 °C po dobu cca 30 minut
- **ZAKRÝT STERILNÍM MATERIÁLEM:** přikrýt omrzlá místa sterilním materiálem, případně čistou textilií
- **ODBORNÁ POMOC:** zajistěte odborné ošetření

Nevhodné postupy

- přímé ohřívání pomocí zdrojů tepla (topení, chemické ohříváče – může způsobit popáleniny)
- používání mastí
- tření sněhem

3.13 PODCHLAZENÍ

Podchlazení vzniká při poklesu tělesné teploty pod 35 °C jako následek působení chladu.

Příznaky

- snížená tělesná teplota
- svalový třes, zrychlené dýchání, zrychlený tep – mírné podchlazení
- spavost, apatie, porucha vědomí, pomalý tep – závažné podchlazení

První pomoc

- PŘERUŠIT PŮSOBENÍ CHLADU: v případě mírného podchlazení zajistit ohřívání postiženého pomocí teplé deky nebo teplého a suchého oblečení, příp. použít izotermickou fólii; u závažného podchlazení zajistit další ohřívání pomocí zdrojů tepla, např. láhev s teplou vodou
- ZAJISTIT TEPELNOU IZOLACI OD ZEMĚ: pokud je postižený stále v chladném prostředí (není možné ho přesunout do teplého prostředí), zajistit jeho tepelnou izolaci od země a ochranu před větrem
- ODSTRANIT MOKRÝ ODĚV: pokud je to možné, svléknout postiženému mokrý, vlhký nebo promrzlý oděv, končetinami pohybovat co nejméně
- ZAJISTIT TEKUTINY: podat postiženému teplé nápoje (toto lze při mírném podchlazení)

Nevhodné postupy

- podání alkoholu
- manipulace s končetinami nebo pokusy o chůzi při závažném podchlazení

POZOR!

Pokud tělesná teplota klesne pod 32°C, vznikají poruchy vědomí nebo bezvědomí, dýchání je zpomalené a povrchní, dochází ke svalové ztuhlosti, srdeční tep může být nepravidelný.

Při poklesu tělesné teploty pod 28°C hrozí zástava oběhu.

V případě zástavy oběhu postupujte podle kapitoly „Základní neodkladná resuscitace“.

4 PRVNÍ POMOC – ZASAŽENÍ CHEMICKÝMI LÁTKAMI

4.1 OBECNÉ ZÁSADY PRVNÍ POMOCI

První pomoc – základní pravidla

- vyvarovat se chaotického jednání
- postiženému zajistit duševní i tělesný klid, tepelnou pohodu
- do zamořeného prostoru vstupovat pouze s odpovídající ochranou (izolační dýchací přístroj, maska s příslušným filtrem, jištění dalším pracovníkem apod.), počítat s možností, že je prostor zamořený
- při manipulaci s potřísněným oděvem nebo jinými předměty je nutno se chránit odpovídajícími osobními ochrannými pracovními prostředky včetně rukavic
- první pomoc neprovádět na místě, kde k nehodě došlo, pokud existuje nebezpečí kontaminace záchránce

Při stavech ohrožujících život nejdříve provádět resuscitaci a zajistit lékařskou pomoc!

- zástava dechu: provádět umělé dýchání
- zástava srdce: provádět nepřímou masáž srdce
- bezvědomí: uložit postiženého do stabilizované polohy na boku

Viz kapitola „Základní neodkladná resuscitace“ a „Bezvědomí“.

Toxikologické informační středisko: ☎ 224 919 293, ☎ 224 915 402

- v případě nejistoty o správném postupu využít možnost telefonického kontaktu na Toxikologické informační středisko, Na Bojišti 1, 120 00 Praha 2
- sdělit základní informace o nehodě, údaje o chemických látkách a jejich složení z originálního obalu nebo z bezpečnostního listu

Lékařské vyšetření

- při nutnosti lékařského vyšetření vždy vzít s sebou originální obal s etiketou, popřípadě bezpečnostní list dané chemické látky

4.2 ŽÍRAVINY – POLEPTÁNÍ

Podle situace přivolat záchranou službu nebo zajistit lékařské ošetření.

Při nadýchání

- postiženého přenést na čerstvý vzduch (je potřeba přerušit expozici)
- podle situace a potřeby provádět výplach ústní dutiny, případně nosu vodou
- jestliže postižený nedýchá, provádět umělé dýchání a přivolat lékaře

Při zasažení očí

- otevřené oko důkladně proplachovat proudem čisté vody (víčka přidržovat prsty, třeba i násilím (vyjmout kontaktní čočky)
- výplach provádět 10 až 30 minut od vnitřního koutku k zevnímu, aby nebylo zasaženo druhé oko
- v žádném případě neprovádět neutralizaci
- po důkladném opláchnutí zakrýt poleptané oko sterilním materiálem
- postiženého dopravit k odbornému lékaři (i v případě malého zasažení)

Při styku s kůží

- okamžitě odložit veškeré kontaminované oblečení
- před mytím nebo v jeho průběhu sundat prstýnky, hodinky, náramky, jsou-li v místech zasažení kůže
- zasažená místa oplachovat proudem pokud možno vlažné vody po dobu 10 – 30 minut; nepoužívejte kartáč, mýdlo ani neutralizaci, chránit okolní nepoškozenou kůži
- poleptané části kůže překrýt sterilním obvazem, na kůži nepoužívat masti ani jiná léčiva
- při přetrvávajícím podráždění vyhledat lékařskou pomoc

Při požití

- nevyvolávat zvracení – hrozí nebezpečí dalšího poškození zažívacího traktu (perforace jícnu i žaludku)
- ústa okamžitě vyplachovat vodou, postiženému dát vypít asi půl litru vlažné vody ke zmírnění tepelného účinku žíraviny
Poznámka: Vzhledem k téměř okamžitému účinku na sliznice je vhodnější rychle podat vodu z vodovodu a nezdržovat se sháněním vychlazených tekutin – s každou minutou prodlevy se stav sliznice nenapravitelně poškozuje! Nejsou vhodné sodovky ani minerálky, z nichž se může uvolňovat plynný oxid uhličitý. Větší množství požitě tekutiny není vhodné, mohlo by vyvolat zvracení a případné vdechnutí žíraviny do plic.
- k pití postiženého nenutit, zejména má-li již bolesti v ústech nebo v krku, v tom případě nechat postiženého pouze vypláchnout ústní dutinu vodou
- nepodávat aktivní uhlí ani žádné jídlo
- nepodávat nic ústy, pokud je postižený v bezvědomí, nebo má-li křeče
- ihned vyhledat lékařskou pomoc

4.3 TOXICKÉ LÁTKY

Podle situace přivolat záchrannou službu nebo zajistit lékařské ošetření.

Při nadýchání

- postiženého přenést na čerstvý vzduch (je potřeba přerušit expozici)
- sundat kontaminovaný oděv (je potřeba přerušit expozici)
- po expozici kyanovodíku dát inhalovat obsah 1 až 2 ampulek Nitramylu (amylum nitrosum) – po předchozí konzultaci s dispečerem zdravotnické záchranné služby
- zajistit postiženého proti prochlazení
- podle situace přivolat zdravotnickou záchrannou službu a vždy zajistit lékařské ošetření

Při zasažení očí

- otevřené oko důkladně proplachovat proudem čisté vody (víčka přidržovat prsty, třeba i násilím (vyjmout kontaktní čočky)
- výplach provádět nejméně 10 minut
- postiženého dopravit k odbornému lékaři (i v případě malého zasažení)

Při styku s kůží

- okamžitě odložit veškeré kontaminované oblečení
- před mytím nebo v jeho průběhu sundat prstýnky, hodinky, náramky, jsou-li v místech zasažení kůže
- zasažená místa oplachovat proudem pokud možno vlažné vody, je vhodné použít mýdlo, mýdlový roztok nebo šampon
- podle situace přivolat zdravotnickou záchrannou službu a vždy zajistit lékařské ošetření

Při požití

- vyvolat zvracení – zejména u kyanidů, některých anorganických solí kovů, metylalkoholu, etylénglykolu, některých organických rozpouštědel – benzenu, tetrachlórmetanu, chloroformu, sirouhlíku (látky, u kterých požití méně než 1 g nebo 1 doušku o 30 ml představuje ohrožení života)
- do 5 minut podat 10 až 20 rozdrcených tablet aktivního uhlí rozmíchaných ve vodě (nezávisle na tom, zda se zvracení podařilo vyvolat)
- v případě požití kyanidů dát inhalovat obsah 1 až 2 ampulek Nitramylu (amylum nitrosum) – po předchozí konzultaci s dispečerem zdravotnické záchranné služby
- přivolat zdravotnickou záchrannou službu

Vyvolání zvracení

- zvracení vyvolávat jen u osoby při vědomí do 1 hodiny po požití
- dát vypít asi 1-2 dl nejlépe vlažné vody se lžičkou tekutého mýdla a rozdrceným aktivním uhlím (cca 5 tablet), větší množství vody není vhodné, protože v případě, že ke zvracení nedojde, usnadní voda rozpuštění a vstřebání látky rozpustné ve vodě, v horším případě způsobí posun toxické látky dále do zažívacího traktu

4.4 DRÁŽDIVÉ A ZDRAVÍ ŠKODLIVÉ LÁTKY

Podle situace přivolat záchrannou službu nebo zajistit lékařské ošetření.

Při nadýchání

- postiženého přenést na čerstvý vzduch (je potřeba přerušit expozici)
- zajistit postiženého proti prochladnutí
- podle situace zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění, kašel, dušnost nebo jiné příznaky

Při zasažení očí

- otevřené oko důkladně proplachovat proudem čisté vody (víčka přidržovat prsty, třeba i násilím (vyjmout kontaktní čočky)
- výplach provádět nejméně 10 minut
- v případě, že látka ulpí na kůži víček a nelze ji odstranit vodou, nepoužívat k odstranění násilí a zajistit odborné ošetření
- postiženého dopravit k odbornému lékaři

Při styku s kůží

- okamžitě odložit veškeré kontaminované oblečení
- zasažená místa oplachovat proudem pokud možno vlažné vody, pokud nedošlo k poranění pokožky, je možné použít mýdlo, mýdlový roztok nebo šampon
- v případě, že látka ulpí na kůži a nelze ji odstranit vodou s mycími prostředky nebo jedlým olejem (např. vteřinové lepidlo), nepoužívat k odstranění násilí a zajistit odborné ošetření
- podle situace zajistit lékařské ošetření, zejména přetrvává-li podráždění kůže

Při požití

- nevyvolávat zvracení – samotné vyvolávání zvracení může způsobit komplikace (vdechnutí látky do dýchacích cest a plic, například u saponátů a dalších látek, vytvářejících pěnu, nebo mechanické poškození sliznice hltanu)
- pokud možno podat aktivní uhlí v malém množství (1 – 2 rozdrcené tablety)
- podle situace zajistit lékařské ošetření, zejména v případě přetrvávajících zdravotních obtíží

Školící příručka Zásady pro poskytování první pomoci	Strana:	22
	Celkem:	22

4.5 OTRAVA OXIDEM UHELNATÝM

Oxid uhelnatý znemožňuje přenos kyslíku z plic do tkání (i velmi malá koncentrace). K otravě oxidem uhelnatým dochází při nedokonalém spalování (nedostatek vzduchu pro spalování a větrání), při používání plynových ohříváčů vody (karmy). Následkem otravy je poškození mozku a centrálního nervového systému. I u postiženého při vědomí může jít o závažné poškození, které se bezprostředně po nadechnutí nemusí projevit. První příznaky se mohou projevit i po několika hodinách až dnech.

Příznaky

- lehká intoxikace: bolesti hlavy, dráždivý kašel, závratě, nevolnost, slabost, otupení myšlení.
- střední intoxikace: zmatenost, zvracení, poruchy vědomí, zrychlené dýchání a srdeční tep.
- těžká intoxikace: křeče, bezvědomí, zástava dýchání, šokový stav, třesňové zbarvení kůže.

První pomoc

- před vstupem do zamořeného prostoru otevřít okna a dveře (prostor odvětrat), při vysokých koncentracích hrozí nebezpečí i záchráncům
- postiženého co nejdříve dopravit na čerstvý vzduch, odstranit nebo uvolnit oděv, který brání volnému dýchání (knoflíky, kravata apod.)
- postiženého položit, příp. uložit do polohy, která mu vyhovuje
- zabránit podchlazení postiženého – izolovat od země, přikrýt dekou nebo izotermickou fólií
- postiženého nepřetržitě sledovat a kontrolovat životní funkce (stav vědomí, dýchání)
- pokud je postižený v bezvědomí, postupovat podle kapitoly „Bezvědomí“
- podle situace přivolat zdravotnickou záchrannou službu nebo zajistit lékařské ošetření (odborné ošetření zajistit vždy, a to i v případě lehčí otravy, kdy je postižený při vědomí; závažné poškození mozku se nemusí projevit ihned po nadýchání se oxidu uhelnatého)

Školící příručka

Bezpečnostní značky a značení

Školící příručka Bezpečnostní značky a značení	Strana:	2
	Celkem:	24

Bezpečnostní značky a značení (ve vztahu k požární ochraně)

- Bezpečnostní značky, bezpečnostní značení a signály **představují jedno z efektivních sdělení určitého příkazu, zákazu nebo informace.**
- Účelem bezpečnostních barev a značek je **rychle upozornit na objekty a situace ovlivňující bezpečnost a zdraví. Zajišťují rychlé pochopení určitých sdělení. Bezpečnostní značky se musí používat pouze k pokynům majícím vztah k bezpečnosti a zdraví.**
- Povinnosti k jejich používání a umístování jsou v právních předpisech, např.:
 - zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů,
 - vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů,
 - vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění pozdějších předpisů,
 - nařízení vlády č. 406/2004 Sb., o bližších požadavcích na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v prostředí s nebezpečím výbuchu, ve znění pozdějších předpisů,
 - nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů.
- **Co udělat: Proved'te audit umístění značek** (značení únikových východů, cest, překážek, značky zákazové, příkazové a informativní). Pokud nejste odborníci v oblasti BOZP a PO, přenechejte tuto práci odborníkovi. Audit se vyplatí zejména proto, že značky umístíte a objednáte najednou, což uspoří mnoho času i peněz (poštovné nebo strávený čas, který stojí mnohonásobně více, když objednáte po kusech, jakmile zrovna přijdete na to, co vám chybí).

Jakou značku a kam umístit?

- V § 41 odst. 2 písm. o) vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno, že **požárně bezpečnostní řešení obsahuje mimo jiné rozsah a způsob rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek**, včetně vyhodnocení nutnosti označení míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení.
- Z § 41 odst. 3 písm. c) vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů, vyplývá, že vyžaduje-li to rozsah stavby nebo v případě požadavku státního požárního dozoru tvoří nedílnou součást požárně bezpečnostního řešení výkresy požární bezpečnosti zpracované podle normativních požadavků. **Výkresy požární bezpečnosti stavby obsahují, mimo jiné, vyznačení únikových cest, směrů úniku a východů do volného prostoru**, celkový počet unikajících osob a počty osob unikajících jednotlivými směry.

Školící příručka Bezpečnostní značky a značení	Strana:	3
	Celkem:	24

Požadavky na umístění značek a značení podle nařízení vlády č. 375/2017 Sb.

- Při umístění značek nesmí být jejich účinnost ovlivněna nesprávnou volbou, nedostatečnou údržbou, nedostatečným počtem nebo přítomností jiných značek nebo zdrojů světla. Z tohoto důvodu je zejména třeba:
 - omezit umístění většího počtu značek blízko sebe,
 - nepoužívat světelné značky v blízkosti jiného podobného světelného zdroje,
 - nepoužívat současně dvě a více světelných značek odlišného významu, které mohou být zaměněny,
 - kontrolovat funkčnost světelných značek před uvedením do provozu a v pravidelných intervalech i v průběhu provozu,
 - uvést světelné značky po ukončení použití bezodkladně do pohotovostního stavu.

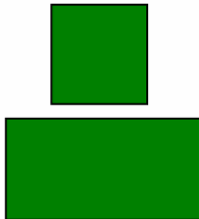
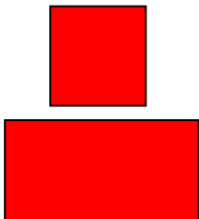
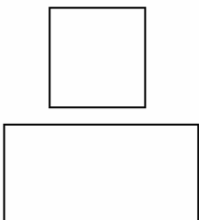
- Značky označující riziko střetu osob s překážkami nebo riziko pádu osob a předmětů tvoří střídavé žluté a černé nebo červené a bílé pruhy stejné velikosti v úhlu 45 stupňů. Namísto žluté barvy lze použít fotoluminiscenčního materiálu žlutozelené barvy. Rozměry značky musí odpovídat velikosti překážky nebo nebezpečného místa.

- Značky a zařízení určené k vysílání světelných signálů se umísťují ve vhodné výšce a v poloze přiměřené zornému poli zaměstnanců, na snadno dostupném a viditelném místě, s přihlédnutím k osvětlení a ke všem rizikům na pracovišti a v jeho bezprostřední blízkosti.

- Dojde-li na pracovišti ke zhoršení viditelnosti nebo slyšitelnosti, například při použití osobních ochranných pracovních prostředků, musí být přijata opatření k doplnění nebo použití jiných značek a signálů.

- V příloze k tomuto nařízení je uveden vzhled značek. Barva značek a světelných signálů musí odpovídat tabulce barev a jejich významu. Bezpečnostní značky, jejichž vyobrazení a význam odpovídá požadavkům české technické normy na registrované bezpečnostní značky (ČSN EN ISO 7010 Grafické značky – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky – Registrované bezpečnostní značky), lze používat jako bezpečnostní značky podle tohoto nařízení vlády, i když nejsou v příloze k tomuto nařízení vlády vyobrazeny.

Všeobecný význam geometrických tvarů, bezpečnostních barev a kontrastních barev

Geometrický tvar	Význam	Bezpečnostní barva	Kontrastní barva	Barva grafického symbolu	Příklad použití
 Kruh s šikmým pásem	Zákaz	Červená	Bílá *)	Černá	- Zákaz kouření - Nepovolaným vstup zakázán
 Kruh	Příkaz	Modrá	Bílá *)	Bílá	- Vypnout před začátkem práce - Používat OOPP
 Rovnostranný trojúhelník	Výstraha	Žlutá	Černá	Černá	- Nebezpečný horký povrch - Nebezpečí výbuchu
 Čtverec – obdélník	Bezpečné podmínky Možnosti úniku Bezpečnostní zařízení	Zelená	Bílá *)	Bílá	- Únikový (nouzový) východ - Místo první pomoci
 Čtverec – obdélník	Požární bezpečnost	Červená	Bílá *)	Bílá	- Hasicí přístroj - Ohlašovna požáru
 Čtverec – obdélník	Doplňující informace	Bílá nebo barva bezpečnostní značky	Černá nebo kontrastní barva odpovídající bezpečnostní značky	Barva symbolu odpovídající bezpečnostní značky	
*) Bílá kontrastní barva obsahuje kontrastní barvu fosforeskujícího materiálu za denního světla s požadovanými vlastnostmi.					

Školící příručka Bezpečnostní značky a značení	Strana:	5
	Celkem:	24

Pojmy, které se v souvislosti s provedením bezpečnostních značek objevují

(např. z ČSN ISO 3864-1 Grafické značky – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky – Část 1: Zásady navrhování bezpečnostních značek na pracovištích a ve veřejných prostorech)

- **fluorescence** (*fluorescence*): fotoluminiscence, při které emitované optické záření vzniká přímým přechodem od vyšší, fotonem vybuzené energetické hladiny k nižší, přičemž tento přechod obvykle proběhne do 10 ns po vybuzení
- **luminiscence** (*luminescence*): emise optického záření látkou, která převyšuje svou intenzitou teplotní záření látky při stejné teplotě
- **běžný materiál** (*ordinary material*): materiál, který není ani odrazový ani světélkující
- **odrazový materiál** (*retroreflecting material*): materiál, který odráží záření v přesně opačném směru, než ze kterého přichází
- **fosforescence** (*phosphorescence*): fotoluminiscence opožděná v důsledku akumulace energie na mezilehlé energetické hladině
- **fotoluminiscence** (*photoluminescence*): luminiscence buzená pohlcením optického záření
- **bezpečnostní barva** (*safety colour*): barva zvláštních vlastností, které je přiřazen bezpečnostní význam
- **bezpečnostní značení** (*safety marking*): značení, které používá bezpečnostní barvy a/nebo bezpečnostní kontrastní barvy ke sdělení bezpečnostní zprávy nebo ke zdůraznění nějakého objektu nebo význačného místa
- **bezpečnostní značka** (*safety sign*): značka získaná kombinací barvy a geometrického tvaru, která podává všeobecné bezpečnostní sdělení, a která připojením určitého grafického symbolu podává konkrétní bezpečnostní informaci
- **doplňková (pomocná) značka** (*supplementary sign*): podpůrná značka jiných značek, jejímž hlavním účelem je poskytnout doplňující objasnění

Školící příručka Bezpečnostní značky a značení	Strana:	6
	Celkem:	24

Způsob rozmístění výstražných, bezpečnostních a požárních značek, včetně důležitých informací a příkladů jejich umístění naleznete v následujících přehledných kapitolách:

Únikové cesty a východy	7
Podlahové značení únikových cest.....	10
Výtahy.....	11
Věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení.....	13
Hlavní uzávěry, vypínače, el. zařízení	16
Zákazové tabulky	18
Výstražné tabulky.....	20
Tlakové lahve	23

ÚNIKOVÉ CESTY A VÝCHODY

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 5 odst. 1 písm. b) povinnost pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby **vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce**. Tato povinnost je dále upřesněna v § 11 vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že **musí být označeny únikové a nouzové východy a směry úniku osob** ve všech objektech, kde se při provozovaných činnostech může vyskytovat veřejnost nebo osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu. Toto označení nemusí být provedeno v objektech s východy do volného prostoru, které jsou zřetelně viditelné a dostupné z každého místa.

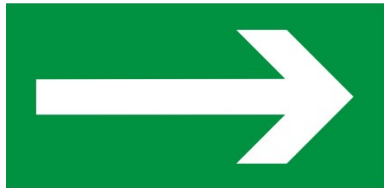

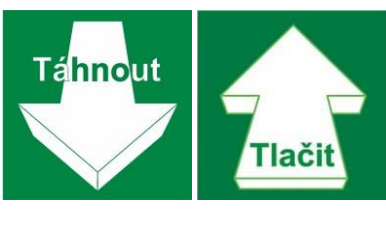

- Podle § 2 odst. 4 nařízení vlády č. 375/2017 Sb. musí být **informativní značky pro únik a evakuaci osob a značky překážek na únikových cestách i při přerušení dodávky energie viditelné a rozpoznatelné minimálně po dobu nezbytně nutnou k bezpečnému opuštění objektu**. Ke splnění tohoto požadavku jsou nejčastěji používány plastové tabulky nebo samolepící fólie z fotoluminiscenčního materiálu, který při výpadku osvětlení sám svítí bez dalšího zdroje energie a nepotřebuje ani žádnou údržbu. Lze ale použít i další způsoby, např. nouzové osvětlení v kombinaci se značkami apod.

- Nařízení vlády č. 375/2017 Sb. dále stanoví, že pokud je značka zhotovena z fotoluminiscenčního materiálu, musí být instalována na povrchu vnitřní komunikace nebo těsně nad její úroveň, tzn. „co nejbližší podlahy“. V praxi se ovšem umísťují (pokud se nejedná o podlahové značení) ve výšce 110 až 150 cm od podlahy, a to z důvodu lepšího nasvícení, tedy „blízkou osvětlovacímu tělesu“.

- Počet značek na určitou délku únikové cesty není předepsán, umísťují se tak, aby nebylo pochyb o správnosti směru pohybu. Toto bezpečnostní značení se umísťuje zejména tam, kde je třeba změnit směr úniku, kde dochází ke křížení komunikací a při jakékoli změně výškové úrovně úniku. Správné značení únikových cest musí zamezit použití nevhodné cesty nebo dveří.

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
	Na únikové cestě – chodbě, označení směru úniku a evakuace osob v horizontálním směru	Směry úniku – varianty: - vlevo - vpravo
	Na schodišti, které tvoří únikovou cestu, označení směru úniku a evakuace osob ve vertikálním směru	Směry úniku – varianty: - vpravo dolů - vpravo nahoru - vlevo dolů - vlevo nahoru

	Nad dveře únikového východu, označení dveří na únikové cestě v přímém směru	
	Vedle dveří v únikové cestě nebo v prostoru, označení průběžného směru úniku	
	Na únikové cestě, označení směru úniku	Směry úniku – varianty: - oboustranné použití
	Na únikové cestě s bezbariérovou úpravou, označení směru úniku pro imobilní osoby	Směry úniku – varianty: - vlevo - vpravo
	Na únikové cestě, označení směru k únikovému žebříku	Směry úniku – varianty: - vlevo - vpravo
ÚNIKOVÝ VÝCHOD	Nad dveře, které jsou únikovým východem	Doplňková značka
NOUZOVÝ VÝCHOD	Nad dveře, které jsou nouzovým východem	Doplňková značka
VÝCHOD	Nad dveře z daného prostoru, zejména do volného prostranství	Doplňková značka
EXIT ↓	Nad dveře, které jsou únikovým východem, s nápisem v angličtině	Doplňková značka
EXIT	Na únikové cestě nebo nad dveře, které jsou únikovým východem, s nápisem v angličtině	Doplňková značka

	<p>Na únikové cestě, označení směru úniku, vhodná v kombinaci s textovými značkami: únikový východ, exit atd.</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Na únikové cestě, označení směru k dosažení bezpečí, vhodná v kombinaci s textovými značkami: únikový východ, exit atd.</p>	<p>Doplňková značka Směry úniku – varianty: - čtyřstranné použití</p>
	<p>Na únikové cestě nebo schodišti, označení směru k dosažení bezpečí, vhodná v kombinaci s textovými značkami: únikový východ, exit atd.</p>	<p>Doplňková značka Směry úniku – varianty: - čtyřstranné použití</p>
	<p>Na dveře, nejlépe poblíž kliky, označení směru otevírání dveřního křídla</p>	<p>Tímto označením je možno splnit požadavek nařízení vlády č. 101/2005 Sb.: „Průhledné nebo prosklené dveře musí být ve výšce 1,1 m až 1,6 m nad podlahou náležitě výrazně označeny.“</p>
	<p>Na pracovišti, nejlépe v blízkosti telefonu, zřetelné vyznačení čísel tísňového volání</p>	

PODLAHOVÉ ZNAČENÍ ÚNIKOVÝCH CEST

- Základem značení nouzových únikových cest jsou svislé (nepodlahové) značky s možností jejich **doplnění ve vhodných případech podlahovým fotoluminiscenčním značením** (orientační pásy, šipky, kolečka, nátěry apod.). Je třeba zdůraznit, že v tomto případě se jedná o značení, ne o značky. Zaměstnavatel při zvažování možnosti použití podlahového značení vychází ze stavebně technického provedení únikových cest.
- Důvodem požadavku uvedeného v ustanovení § 5 odst. 3 nařízení vlády č. 375/2017 Sb. bylo vytvoření prostoru pro možnost používání doplňkového podlahového fotoluminiscenčního značení, které se umísťuje na stupně schodů, na podlahu nebo těsně nad ní apod. Rizika ohrožení zaměstnanců při mimořádných událostech vyplývají, mimo jiné, z nerozpoznatelné nebo nevhodně umístěné bezpečnostní značky v únikových cestách.

Značení	Použití – umístění značení	Poznámka
	Na podlaze únikové cesty, v prostorách, kde nelze značky připevnit na stěny, např. šatny, prostory mezi regály	
	Na podlaze únikové cesty, v prostorách, kde nelze značky připevnit na stěny, např. okraje schodů	Doplňkové značení
	Na únikové cestě, fotoluminiscenční značení schodišť a různých překážek na únikové cestě	
	Protiskluzové fotoluminiscenční značení, např. na schodiště, rampy a víceúrovňové komunikace	
	Fotoluminiscenční značení schodišť, doplňková navigace na únikových cestách	Doplňkové značení

Školící příručka Bezpečnostní značky a značení	Strana:	11
	Celkem:	24

VÝTAHY

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 5 odst. 1 písm. b) povinnost pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby **vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce**. Tato povinnost je dále upřesněna v § 11 vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že musí být označeny požární výtahy a evakuační výtahy.
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 5 odst. 1 písm. d) povinnost pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby **označovat pracoviště a ostatní místa** příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně. Z toho vyplývá, mimo jiné, označení zákazu používání „běžných“ výtahů při požáru v budově, tzn. takových výtahů, jejichž použití v případě vzniku požáru je nebezpečné z důvodu možného přerušení dodávky el. proudu.
- Z výše uvedeného vyplývá, že **každý výtah musí být označen příslušnou značkou, a to podle účelu jeho použití** v případě vzniku požáru a nutnosti evakuace osob. Nejdříve však musíme zjistit, o jaký typ výtahu se jedná, tzn. jak je konstruovaný. Tyto informace nalezneme v požárně bezpečnostním řešení stavby a v průvodní dokumentaci výtahu.

Označení výtahů v nových stavbách – od 1. 7. 2008

- Dne 1. července 2008 nabyla účinnosti **nová vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb**. Touto vyhláškou se musí řídit všechny nové stavby schválené po nabytí účinnosti vyhlášky, tedy ty objekty, o kterých stavební úřad pravomocně rozhodne v územním řízení, udělí jim územní souhlas anebo k projektové dokumentaci získají souhlasné stanovisko orgánu státního požárního dozoru **po 1. červenci 2008**.
- V § 10 vyhlášky č. 23/2008 Sb. jsou uvedeny požadavky na označení výtahů. Evakuační výtah musí být označen bezpečnostním značením „Evakuační výtah“, a to v kabině výtahu a vně na dveřích výtahové šachty. Výtah, který neslouží k evakuaci, musí být obdobně označen bezpečnostním značením „Tento výtah neslouží k evakuaci osob“.
- Neznamená to ovšem, že „běžné“ výtahy musí být označeny dvěma zákazovými značkami. U nových staveb postačí, když výtah označíme podle požadavku vyhlášky č. 23/2008 Sb.
- K označení jednotlivých výtahů můžeme použít různé kombinace symbolů a textů na značkách, stejně jako rozměry značek. Následně jsou uvedeny možné příklady.

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
	<p>Označení výtahu, který neslouží k evakuaci, v kabině výtahu a vně na dveřích výtahové šachty, v každém podlaží</p>	<p>Označení podle vyhlášky č. 23/2008 Sb., platí pro stavby navrhované, prováděné a užívané od 1. 7. 2008</p>
	<p>Označení evakuačního výtahu, v kabině výtahu a vně na dveřích výtahové šachty, v každém podlaží</p>	<p>Označení podle vyhlášky č. 23/2008 Sb., platí pro stavby navrhované, prováděné a užívané od 1. 7. 2008</p>
	<p>Označení výtahu, který nesplňuje požadavky na evakuační výtah a jehož použití je v případě požáru nebezpečné, v kabině výtahu a vně na dveřích výtahové šachty, v každém podlaží</p>	<p>Označení podle zákona č. 133/1985 Sb., tzn. ve smyslu označení „zákazů a pokynů ve vztahu k požární ochraně“</p>
	<p>Označení výtahu, který umožňuje jeho použití s přímým řízením jednotky hasičského záchranného sboru nebo který slouží pro požární zásah, v kabině označení nástupní stanice pro zásahovou jednotku nebo vedle výtahového ovládače pro přístupovou úroveň pro zásah jednotky HZS</p>	<p>Označení podle zákona č. 133/1985 Sb., tzn. ve smyslu „vytváření podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce“</p>
	<p>Označení požárního výtahu</p>	<p>Doplňková značka</p>

VĚCNÉ PROSTŘEDKY POŽÁRNÍ OCHRANY A POŽÁRNĚ BEZPEČNOSTNÍ ZAŘÍZENÍ

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 5 odst. 1 písm. d) povinnost pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby **označovat pracoviště a ostatní místa** příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, **a to včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení.**
- Povinnost označení hasicích přístrojů je dále upřesněna v § 3 vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů. Vyhláška stanoví, že hasicí přístroje musí být umístěny tak, aby byly snadno viditelné a volně přístupné, ovšem pokud je to, např. z provozních důvodů, nezbytné, je možno hasicí přístroje umístit i do skrytých prostor. Nejčastěji se tedy setkáváme s umístěním hasicích přístrojů v uzamykatelné plechové skříni, např. v průmyslových objektech, na chodbách nemocnic, úřadů, obchodních domů apod. Důvodem je zejména ochrana hasicího přístroje před odcizením. Dalším příkladem může být umístění hasicího přístroje za obložení stěny, např. v historických objektech, zámcích apod. Toto „ukrytí“ se provádí zejména proto, aby nebyl narušen historický ráz zmíněných prostor.
- V případech, kdy je omezena nebo ztížena orientace osob z hlediska rozmístění hasicích přístrojů (např. v nepřehledných, rozlehlých nebo skrytých prostorech) se k označení umístění hasicích přístrojů musí použít příslušná požární značka umístěná na viditelném místě. Z toho vyplývá, že hasicí přístroje instalované na snadno viditelných a přístupných místech není nutno označovat, nicméně umístění požární značky doporučujeme ve všech případech.

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
	Označení umístění hasicího přístroje, zejména na nesnadno viditelných místech, možnost kombinace s textovou značkou	Doplňková značka <div style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">HASICÍ PŘÍSTROJ</div>
	Označení místa, kde se nachází hydrant, možnost kombinace s textovou značkou	Doplňková značka <div style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center; font-weight: bold;">HYDRANT</div>

	<p>Označení místa, kde se nachází požární suchovod, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p> <div data-bbox="1027 371 1313 479" style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center;"> POŽÁRNÍ SUCHOVOD </div>
	<p>Označení místa, kde je uložena požární hadice, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p> <div data-bbox="1027 692 1313 799" style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center;"> POŽÁRNÍ HADICE </div>
	<p>Označení tlačítkového požárního hlásiče, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p> <div data-bbox="1027 1025 1313 1104" style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center;"> HLÁSIČ POŽÁRU </div>
	<p>Označení žebříku určeného k protipožárnímu zásahu, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p> <div data-bbox="1027 1330 1313 1438" style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center;"> POŽÁRNÍ ŽEBŘÍK </div>
	<p>Označení umístění kouřové klapky, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p> <div data-bbox="1027 1646 1313 1753" style="background-color: red; color: white; padding: 5px; text-align: center;"> KOUŘOVÁ KLAPKA </div>

	<p>Označení ovládání k zařízení požárního větrání, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení místa, které je určeno k ohlášení požáru, možnost kombinace s textovou značkou</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení směru k umístění požárního zařízení, vhodná v kombinaci s textovými značkami: hasicí přístroj, požární žebřík atd.</p>	<p>Směry umístění – varianty: - čtyřstranné použití</p>
	<p>Označení požárního uzávěru, s upozorněním na nutnost uzavírat</p>	
	<p>Označení klíče k východu, který je zpravidla umístěn ve skřínce s rozbitným sklem</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení požárního ventilátoru</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení požární klapky, možnost uvedení čísla</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení požárního ventilu, možnost uvedení čísla</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení způsobu ovládání</p>	<p>Doplňková značka</p>

HLAVNÍ UZÁVĚRY, VYPÍNAČE, EL. ZAŘÍZENÍ

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje v § 5 odst. 1 písm. b) povinnost pro právnické osoby a podnikající fyzické osoby **vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce.**
- Tato povinnost je dále upřesněna v § 11 vyhlášky č. 246/2001 Sb. (vyhláška o požární prevenci), ve znění pozdějších předpisů, kde je stanoveno, že musí být označena rozvodná zařízení elektrické energie, hlavní vypínače elektrického proudu, uzávěry vody, plynu, produktovodů a uzávěry rozvodů ústředního topení.

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
	Označení hlavního vypínače elektrické energie, na dveřích el. rozvaděče, rozvodné skříně apod.	Sdružená značka obsahující další potřebné informace a pokyny
	Označení rozvodného zařízení el. energie	Sdružená značka obsahující další potřebné informace a pokyny
	Označení rozvodného zařízení el. energie	
	Označení zařízení, které se nesmí hasit vodou ani pěnovými přístroji	
	Označení hlavního vypínače výtahu	

	<p>Označení hlavního vypínače el. rozvaděče, který je připojen na náhradní zdroj</p>	
	<p>Označení hlavního vypínače libovolného el. zařízení, v bezprostřední blízkosti zařízení, kterého se týká</p>	<p>Možnost doplnění názvu el. zařízení</p>
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru vody</p>	
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru požární vody</p>	
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru plynu</p>	
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru páry</p>	
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru topení</p>	
	<p>Označení směru k hlavnímu uzávěru, v kombinaci s textovou značkou HUV, HUP apod.</p>	<p>Doplňková značka</p>
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru plynu, s možností doplnění nebezpečné vzdálenosti</p>	<p>Sdružená značka obsahující další potřebné informace a pokyny</p>
	<p>Označení umístění hlavního uzávěru plynu, regulátoru</p>	<p>Sdružená značka obsahující další potřebné informace a pokyny</p>

ZÁKAZOVÉ TABULKY

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
 <p>NEPOVOLANÝM VSTUP ZAKÁZÁN</p>	<p>Vyznačení zákazu vstupu nepovolaným osobám z důvodu bezpečnosti, před vstupem do daného prostoru</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sklad hořlavých kapalin - sklad technických plynů - kotelna a uhelna - provozní zázemí
 <p>ZÁKAZ KOUŘENÍ A MANIPULACE S PLAMENEM</p>	<p>Vyznačení zákazu kouření a manipulace s plamenem v prostoru, kde by tato činnost mohla způsobit iniciaci požáru nebo výbuchu, před vstupem do daného prostoru</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v místech s manipulací s hořlavými kapalinami, tlakovými lahvemi a hořlavým materiálem - v prostorách s výskytem výbušné atmosféry – laboratoře, stolárny, mlýny, chemické provozy apod. - ve skladech hořlavých látek, chemikálií, plastů, hořlavých kapalin, uhlí, tlakových lahví, papíru, knih, dřeva, textilu ...
 <p>ZÁKAZ KOUŘENÍ A MANIPULACE S PLAMENEM V OKRUHU m OD</p>	<p>Vyznačení zákazu kouření a manipulace s plamenem v přesně vymezeném okruhu od místa nebo zařízení, kde by tato činnost mohla způsobit iniciaci požáru nebo výbuchu.</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - v místech s manipulací s hořlavými kapalinami, tlakovými lahvemi a hořlavým materiálem - v prostorách s výskytem výbušné atmosféry - v okolí skladů hořlavých látek, tlakových lahví - v okolí lakovny
 <p>ZÁKAZ KOUŘENÍ V CELÉM AREÁLU</p>	<p>Vyznačení zákazu kouření v celém areálu</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - společnosti - školy - nemocnice
 <p>ZÁKAZ KOUŘENÍ NO SMOKING</p>	<p>Vyznačení zákazu kouření, s textem i v angličtině</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hotely, penzióny - zábavní centra

<p>zákaz kouření a používání elektronických cigaret (dle zákona č. 65/2017, o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek)</p>	 <p>KOURENÍ ZAKÁZÁNO</p> <p>+</p> <p>ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ ELEKTRONICKÝCH CIGARET</p> <p>NEBO</p> <p>KOURENÍ ZAKÁZÁNO</p> <p>ZÁKAZ POUŽÍVÁNÍ ELEKTRONICKÝCH CIGARET</p> <p>u vstupu do provozovny</p>
<p>zákaz prodeje tabákových výrobků a alkoholických nápojů osobám mladším 18 let (dle zákona č. 65/2017, o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek)</p>	<p>ZÁKAZ PRODEJE ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ, TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ, KUŘÁCKÝCH POMŮCEK, BYLINNÝCH VÝROBKŮ URČENÝCH KE KOUŘENÍ A ELEKTRONICKÝCH CIGARET OSOUBÁM MLADŠÍM 18 LET</p> <p>ZÁKAZ PRODEJE TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ, KUŘÁCKÝCH POMŮCEK, BYLINNÝCH VÝROBKŮ URČENÝCH KE KOUŘENÍ A ELEKTRONICKÝCH CIGARET OSOUBÁM MLADŠÍM 18 LET</p> <p>ZÁKAZ PRODEJE ALKOHOLICKÝCH NÁPOJŮ OSOUBÁM MLADŠÍM 18 LET</p> <p>na místech prodeje uvedeného zboží</p>
<p>kouření povoleno, kouření vážně škodí vám i lidem ve vašem okolí, zákaz vstupu osobám mladším 18 let (dle zákona č. 65/2017, o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek)</p>	 <p>KOURENÍ POVOLENO KOURENÍ VÁŽNĚ ŠKODÍ VÁM I LIDEM VE VAŠEM OKOLÍ</p> <p>+</p> <p>ZÁKAZ VSTUPU OSOUBÁM MLADŠÍM 18 LET</p> <p>NEBO</p> <p>KOURENÍ POVOLENO KOURENÍ VÁŽNĚ ŠKODÍ VÁM I LIDEM VE VAŠEM OKOLÍ</p> <p>ZÁKAZ VSTUPU OSOUBÁM MLADŠÍM 18 LET</p> <p>u vstupu do stavebně odděleného prostoru vyhrazeného ke kouření</p>

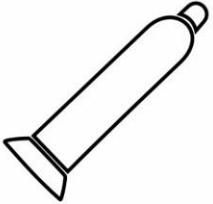
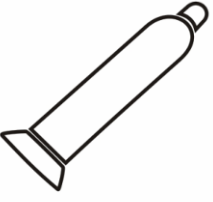

VÝSTRAŽNÉ TABULKY

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
	<p>Upozornění na nebezpečí vzniku požáru, před vstupem do daného prostoru, možnost vyvěšení pouze na přechodnou dobu – dle výskytu rizika</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na pracovištích, kde se manipuluje s hořlavými kapalinami a hořlavým nebo snadno zápalným materiálem - ve skladech hořlavých látek, chemikálií, plastů, hořlavých kapalin, tlakových lahví, uhlí, papíru, knih, dřeva, textilu ...
	<p>Upozornění na provádění činností se zvýšením požárním nebezpečím, před vstupem do daného prostoru, možnost vyvěšení pouze na přechodnou dobu – dle výskytu rizika</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stáčení hořlavých kapalin - natěračské práce - svařování v prostorách s možností vzniku požáru - archivování
	<p>Upozornění na výskyt hořlavých kapalin I. třídy nebezpečnosti, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	<p>Varianty značky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I. až IV. třída <p>Zařazení podle teploty vzplanutí (viz bezpečnostní list):</p> <ul style="list-style-type: none"> - I.tř.: do 21 °C - II.tř.: nad 21 do 55 °C - III.tř.: nad 55 do 100 °C - IV.tř.: nad 100 do 250 °C
	<p>Upozornění na výskyt oxidujících látek, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	<p>Příklady použití:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sklady tlakových lahví s kyslíkem nebo jinými oxidovadly - nadzemní zásobníky kyslíku

 <p>POZOR ! TLAKOVÉ LÁHVE</p>	<p>Upozornění na výskyt tlakových lahví, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení či manipulace na pracovišti</p>	
 <p>NEBEZPEČÍ VÝBUCHU</p>	<p>Označení prostoru s nebezpečím výbuchu v kombinaci s označením příslušné zóny, v místě vstupu do daného prostoru</p>	<p>Označení podle nařízení vlády č. 406/2004 Sb., na základě Dokumentace o ochraně před výbuchem</p>
<p>ZÓNA 0</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém je výbušná atmosféra přítomna trvale nebo po dlouhou dobu nebo často</p>	<p>Doplňková značka ke značce „EX – nebezpečí výbuchu“</p> <p>Výbušnou atmosféru tvoří směs vzduchu s hořlavými látkami ve formě plynu, páry nebo mlhy</p>
<p>ZÓNA 1</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém je občasný vznik výbušné atmosféry pravděpodobný</p>	
<p>ZÓNA 2</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém vznik výbušné atmosféry není pravděpodobný, a pokud výbušná atmosféra vznikne, bude přítomna pouze výjimečně a pouze po krátký časový úsek</p>	
<p>ZÓNA 20</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém je výbušná atmosféra přítomna trvale nebo po dlouhou dobu nebo často</p>	<p>Doplňková značka ke značce „EX – nebezpečí výbuchu“</p> <p>Výbušnou atmosféru tvoří oblak zvířeného hořlavého prachu ve vzduchu</p>
<p>ZÓNA 21</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém je občasný vznik výbušné atmosféry pravděpodobný</p>	
<p>ZÓNA 22</p>	<p>Označení prostoru, ve kterém vznik výbušné atmosféry není pravděpodobný, a pokud výbušná atmosféra vznikne, bude přítomna pouze výjimečně a pouze po krátký časový úsek</p>	

	<p>Označení prostoru s nebezpečím výbuchu s uvedením příslušné zóny, v místě vstupu do daného prostoru</p>	<p>Označení podle nařízení vlády č. 406/2004 Sb., na základě Dokumentace o ochraně před výbuchem</p> <p>Varianty značky: - podle zařazení do příslušné zóny</p>
	<p>Označení prostoru s nebezpečím výbuchu plynu, před vstupem do daného prostoru, možnost vyvěšení pouze na přechodnou dobu – dle výskytu rizika</p>	<p>Příklady použití: - v místech, kde může dojít k úniku výbušného plynu - na pracovištích s výskytem hořlavého nebo výbušného plynu – laboratoře, svařovny, sklady tlakových lahví, chemické provozy ...</p>
	<p>Označení prostoru s nebezpečím výbuchu prachu, před vstupem do daného prostoru, možnost vyvěšení pouze na přechodnou dobu – dle výskytu rizika</p>	<p>Příklady použití: - ve skladech prašných výbušných látek – střelný prach, mouka ... - na pracovištích s výskytem hořlavého prachu – stolárny, uhelny ...</p>
	<p>Označení prostoru s nebezpečím výbuchu plynu při kontaktu s mastnými látkami, před vstupem do daného prostoru</p>	<p>Příklady použití: - ve skladech tlakových lahví - v místech, kde hrozí riziko výbuchu v důsledku kontaktu s mastnotou, znečištěným oděvem ...</p>
	<p>Upozornění na nebezpečí vzniku požáru, před vstupem do daného prostoru</p>	<p>Sdružená značka obsahující další potřebné informace a pokyny</p>

TLAKOVÉ LAHVE

Značka	Použití – umístění značky	Poznámka
<p>POZOR !</p> <p>TLAKOVÉ LÁHVE</p>	<p>Označení prostoru s výskytem tlakových lahví, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	
 <p>KYSLÍK</p>	<p>Označení výskytu tlakových lahví s kyslíkem, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	<p>Varianty značky: - podle druhu plynu</p>
 <p>PLNÉ LÁHVE</p>	<p>Označení místa, které je určeno pro uložení plných lahví, na příslušném místě ve skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	
 <p>PRÁZDNÉ LÁHVE</p>	<p>Označení místa, které je určeno pro uložení prázdných lahví, na příslušném místě ve skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	

 <p style="text-align: center;">SVÁŘECÍ SOUPRAVA</p>	<p>Označení svářecí soupravy, při vstupu do daného prostoru nebo na mobilním vozíku soupravy tlakových lahví určených ke svařování</p>	
 <p style="text-align: center;">STANOVIŠTĚ SVÁŘECÍ SOUPRAVY</p>	<p>Označení prostoru, který je určen pro uložení svářecí soupravy</p>	
 <p style="text-align: center;">MAXIMÁLNÍ POČET ULOŽENÝCH LAHVÍ ks</p> <p style="text-align: center;">PRÁZDNÉ PLNÉ</p>	<p>Vyznačení max. možného počtu lahví, které se mohou v daném prostoru vyskytovat, při vstupu do daného prostoru, skladu nebo v místě uložení na pracovišti</p>	<p>Použití značky: - možnost zaškrtnutí dle potřeby – pro plné nebo prázdné lahve</p>